

UiT

NORGES
ARKTISKE
UNIVERSITET

Fakultetet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning

Hvorfor er det en negativ demokratisk utvikling i Egypt?

En studie av demokratiseringsprosesser på vei mot demokrati

Emy Darwish

Master i Statsvitenskap

Mai 2015

Sammendrag

Denne oppgaven studerer demokratisering i Egypt. Oppgaven søker å belyse de tre nyere argumentets holdbarhet i forhold til demokratiseringsprosessen i Egypt før og etter opprøret i 2011. De tre nyere demokratiseringstester som blir brukt i denne studien er: Det liberale argumentet, institusjoner først argumentet og det transformative argumentet. Studien ønsker å bidra til en bredere forståelse av demokratiseringen i Egypt og hvordan denne utviklet seg. De tre argumentene skal vurderes i forhold til analysen av demokratiseringsprosessene i Egypt før og etter Mubarak.

Etter arbeidet med denne oppgaven viste det seg at det er det transformative argumentet som er best egnet til å forklare utviklingen i Egypt. Likevel må det understrekes at de tre argumentene kan verken tilbakevises eller bekreftes. Det argumenteres for at det transformative argumentet er best egnet til å forklare utviklingen fordi den forklare hvorfor opprøret startet mot Mubarak av de radikale aktørene. Dette var på grunn av misnøyen med den politiske og økonomiske situasjonen i landet og den enorme korrupsjonen. Argumentet forklarer også at det er vanskelig å endre på maktforholdet og etablering av sterke liberale og demokratiske institusjoner fordi de radikale aktørene blir ikke inkludert i den videre prosessen, slik tilfellet var i Egypt.

Forord

Mine interesse for Midtøsten og spesielt Egypt skyldes opprøret mot den første demokratiske valgte president Mohammed Morsi som ble avsatt sommer 2013. I tillegg har jeg et sterkt ønske om å jobbe i Midtøsten i fremtiden. Jeg har også lært meg arabisk og har gode kunnskaper om den arabiske kulturen og religionen Islam. I løpet av min bachelor på universitetet i Tromsø tok jeg fag om Islam og fikk en bred oversikt over Det muslimske Brorskap som studien også snakker om. Jeg har fulgt utviklingen i Egypt og opprøret som ledet mot Mubaraks fall med store interesse. Derfor var jeg spent på hva som skulle skje videre og hadde personlig ikke noe tro på en positiv demokratisk utvikling etter opprøret.

Det har vært krevende å studere utviklingen og prosesser i Egypts demokratisering og vurdere dem med de tre argumentene. Jeg vil derfor takke min veileder Marcus Buck, mine foreldre med egyptisk bakgrunn, Pappa Tarek og Mamma Fatima. Jeg vil også takke mine informanter for nyttig informasjon. Og til slutt vil jeg takke min venn Adam Buji for godt humør og positivitet og ikke minst nyttig informasjon til masterskrivinga.

INNHALDSFORTEGNELSE

1. Innledning.....	1
1.2 Definisjoner og avgrensninger.....	2
1.2.1 Definisjoner.....	3
1.2.2 Demokrati.....	3
1.3 Avgrensning.....	4
1.3.1 Metodologiske betraktninger.....	5
1.3.2 Kilder og Metode.....	6
1.4 Struktur.....	7
2 Analytisk rammeverk.....	8
2.1 Demokratiseringsteoriene.....	9
2.1.1 Strukturelle forutsetninger for demokrati.....	9
2.1.2 Det liberale argumentet.....	10
2.1.3 Institusjoner først argumentet.....	10
2.1.4 Transformasjonsargumentet.....	11
3 Lang forhistorie.....	13
3.1 Mubaraks- regime.....	14
3.1.1 "Den tilfeldige presidenten".....	14
3.1.2 Mubarak utover 1900-tallet.....	15
3.1.3 Mubaraks allianse med USA.....	16
3.1.4 Todelt Samfunn.....	17
3.1.5 Egyptere viser misnøye.....	18
3.2 Fra Nasser til Mubarak.....	19
3.2.1 Sadats økonomiske liberalisme.....	19
3.2.2 Oppsummering.....	20
4 Det muslimske Brorskap fra opposisjon til makt.....	22
4.1 Det muslimske Brorskaps historie.....	22
4.1.1 Brorskap etter seksdagerskrigen.....	23
4.1.2 Sadats ekstrem tale mot Brorskap.....	24

4.1.4 Oppsummering.....	25
4.2 Demokratiseringsprosessen under Mubarak.....	26
5 Mubaraks fall.....	27
5.1 Arbeiderbevegelsen.....	28
5.1.1 Arbeidernes kampsaker etterfølges av de unge.....	29
5.1.2 En splittet politisk opposisjon.....	30
5.1.3 De unge.....	30
5.1.4 Opprøret.....	31
6 SCAF overtar makten.....	33
6.1 SCAF for eller mot folket?.....	33
6.1.1 SCAF utvidet unntakstilstanden.....	34
6.2 Grunnlovsendring.....	35
6.2.1 Den store splittelsen.....	36
6.2.2 SCAF og de tre argumentene	37
6.2.3 Nye partier.....	38
6.2.4 Oppsummering.....	39
6.3 Det muslimske Brorskap.....	40
6.3.1 Al wasat og Brorskap.....	41
6.3.2 Brorskap fikk endelig makten.....	42
6.3.3 Morsi høster misnøye.....	43
6.4 Pro-Brorskap vs. Anti-Brorskap.....	45
6.4.1 Rabia Al-Adawyya.....	45
6.4.2 Mursi Symbolet.....	46
6.4.3 Oppsummering.....	47
7 opprøret mot Morsi.....	48
7.1 Abdel Fatah Al-Sisi.....	49
7.1.1 Brorskap dømt uten bevis.....	50
7.1.2 Sisi-planer.....	50
7.1.3 Sisi Kontrollerer statlig media.....	52
7.1.4 Oppsummering.....	53
8 Oppsummering og konklusjon.....	54

8.1 Forbedringsmangel på Presidentvalget.....	54
8.1.1 SCAF bryter løfte.....	55
8.1.2 Tilbake til år null?.....	55
8.2 Avslutning.....	56
Litteraturliste.....	59
Vedlegg 1 Informanter.....	64
Vedlegg 2 Intervjuguide.....	65

1 Innledning

1.1 Introduksjon og problemstilling

Tema for min masteroppgave er demokratisering i Egypt. Langvarige misnøye med Mubarak-regimet, forsterket av de folkelige opprøret i Tunisia etter at Mohamed Bouazizi i Tunisia satt fyr på seg selv etter at grønnsaksboden hans ble konfiskert av politiet på grunn av manglende lisens. Denne mannen klarte å utrykke økonomisk håpløshet, sosial frustrasjon og politisk lengsel som fikk gjengklang over regionen. Dette førte til fredelige demonstrasjoner og folkelig protestbevegelser som tvang de gamle diktatorene i Tunisia og Egypt til å gå av.

Egypt har en spesielt posisjon i Midtøsten med en befolkning over 80 millioner og som øker med 1 million hvert år. Befolkningen tilsvarer Irak, Saudi Arabia og Syria til sammen. I tillegg har Egypt hatt en historisk viktig rolle for moderniseringen av den arabiske verden og var fødestedet til pan-arabismen under den tidligere presidenten Gamal Abdel Nasser. På grunn av landets posisjon i regionen er utviklingen i Egypt spesielt viktig for utviklingen i resten av den arabiske verden. Derfor antas Egypt å være en interessant og kritisk case fordi landet anses som veldig viktig politisk for hele regionen. Denne studien skal gi både forskeren og leseren en dypere forståelse og et helhetlig bilde av fenomenet som studeres.

I min oppgave skal jeg reflektere til historiske hendelser som var preget av protestaktivister i årene før Mubaraks fall. En historisk oversikt fra Gamal Abdel Nassers-, Anwar Al Sadats-, til Mubarak regimet vil danne et bedre grunnlag for å forstå demokratiseringsprosessene helt fram til den første folkevalgte presidenten Mohammed Morsi som ble avsatt sommer 2013 av de militære styrkene og helt til den tidligere hærsjefen Abdel Fatah Al-Sisi som nå er den egyptiske folkevalgte presidenten.

Temaet for oppgaven er demokratisering i Egypt og derfor skal oppgaven finne ut hvilke av argumentene som fungerer og som ikke fungerer som forklaringer og anbefalinger for demokratisering i Egypt. Som vi har redegjort tidligere oppstod transformasjonsargumentet som en kritikk mot det liberale- og institusjoner første argumentet. Derfor er det relevant å

vurdere disse argumentene mot hverandre i en aktuell kontekst. Jeg vil med denne oppgaven belyse følgende spørsmål:

Hvorfor er det en negativ demokratisk utvikling i Egypt?

1.2 definisjoner og avgrensning

Jeg har valgt i min masteroppgave å arbeide med Egypt under Mubarak og de tidligere presidenter fra den første egyptiske presidenten Jamal Abdel Nasser, Anwar Al Sadat og helt frem til den avsettende første folkevalgte presidenten Mohammed Morsi og Abdel Fattah Al-Sisi. Jeg har fulgt den arabiske våren siden den brøt ut i vinteren 2011 og synes det er interessant å se hva Egypt har oppnådd etter revolusjonen. Derfor ser jeg det viktig å gå tilbake i tid før Mubarak for å belyse viktige faktorer til avsettelsen av Mubarak og tilslutt se grunnen til den negative demokratiske utviklingen i Egypt etter opprøret.

1.2.1 Definisjoner

I dette kapitlet skal vi redegjøre for hvilke definisjoner av demokrati og demokratiseringen som denne analysen skal baserer seg på. I dette kapitlet skal vi definere begrepet demokrati der vi skal skille mellom den minimalske og den bredere forståelsen av begrepet *demokrati*. Deretter skal vi redegjøre for de tre demokratiseringsargumentene som analysen skal ta utgangspunktet i: *Det liberale argumentet, institusjoner først argumenter og transformasjonsargumentet*.

1.2.2 Demokrati:

Begrepet demokrati kommer fra gresk og betyr folkestyre som betyr at all politisk makt har sitt utspring i folkets vilje. Folket kan delta i direkte beslutningsprosesser, eller indirekte ved å velge sine representanter som skal ta beslutninger på vegne av dem. Indirekte er det vanligste i moderne demokratier.

Det er også vanlig å definere demokrati som flertallstyre, dvs, at folk har rett til å delta i styret av sitt eget land. Videre er det vanlig å skille mellom en minimalske forståelse og en bredere forståelse av demokrati.

Den minimalske forståelsen fokuserer på formelle valg og sivile og politiske rettigheter *Den brede forståelsen* innebærer flere rettigheter som økonomiske og sosiale. Her er det vanlig å

skille mellom. Med Egypt som utgangspunktet skal vi ta i bruk David Beethams forståelse og definisjon av begrepet demokrati. Vi skal se på hvilket av disse demokratiske rettigheter som har blitt innført i det politiske systemet i Egypt og om det politiske systemet har faktisk bidratt til at alle borgere har likhet til å benytte seg av disse mulighetene.

Det er ofte tilhengere av transisjonsargumentet som fokuserer på kapasitetsbygging som referer til Beethams forståelse av demokrati. Disse fokuserer folks muligheter til å benytte seg av demokratiske institusjoner.

Det er ulike forståelser på hva demokrati egentlig innebærer. Den eneste forståelsen de fleste teoretikere virker å enes om, er at demokrati er en politisk styreform der *folket styrer*.

Folkelig deltagelse i styret av samfunnet var svært viktig demokratisk element i det klassiske demokratiet i Athen. Slik deltagelse ble regnet som kilde til menneskelig frihet.

Argumentasjonen rundt sentrale demokratiske elementer utviklet seg svært mye siden den klassiske styreformens opphav i oldtidens Athen. Fokuset har forflyttet seg mellom folkedeltakelse, maktlegitimering, frihet og beskyttelse av individet.

Møller og Skaaning (2010) sammenfatter ulike demokratiske elementene i tre klare grunnkonsepter:

Valg som institusjon er det første konseptet i følge Møller og Skaaning som ble antatt å være den *minimale* definisjonen av demokrati. Det betyr at en stat uten frie og rettferdige valg kan ikke karakteriseres som demokratisk uansett hvilke andre demokratiske attributter det innehar. ”it is (...) not free and fair elections, but the mere presence of effective electoral competition that makes for inclusion in the overarching class of democracy” (Møller&Skaaning,2010:268).

Det er ikke valg i seg selv som er definisjonen, men heller institusjonen valg og den påfølgende konkurransen om velgernes stemmer. *Sivile friheter* er det andre konseptet av liberaldemokratiet som innebærer at mennesker er frie individer og ikke bare medlemmer av et samfunn. Her ble fokuset satt på det individuelle mennesket og dens rettigheter som skulle sikres og utvikles. *Rettstat* er et tredje konsept som også er knyttet til det andre konseptet i den forstand at hvis individet skal beskyttes så må makten begrenses via for eksempel konstitusjonalisme og maktdelingsprinsippet som Locke og Montesquieu mente.

For Møller og Skaaning (2010) vil forekomsten av de *tre* kjernekonseptene i en stat bestemme hvordan staten rangeres på ikke-demokrati/demokrati skalaen. En sentral statsvitenskapelig teori som man ikke kommer utenom når man snakker om demokrati og demokratisering er det som er blitt kalt *moderniseringsteori*.

1.3 Avgrensning

I oppgaven skal demokratiske prosesser analyseres i lys av de tre teoretiske argumenter og anbefalinger for demokratisering. Det er flere prosesser som blir brukt i oppgaven. Disse prosessene skal ta utgangspunktet i a) tema som dekkes av de tre argumentene b) utviklingen i Egypt etter opprøret. De tre argumentets forklaringer og anbefalinger skal brukes som en tråd gjennom hele analysen av demokratiseringen i Egypt som ledet mot opprøret i 2011. Hvis funnene i Egypt er slik argumentets forklaringer og anbefalinger vil disse forsterkes, hvis de avviker fra argumentene vil argumentene svekkes.

Jeg har bestemt meg for å analysere perioden fra den tidligere presidenten Jamal Abdel-Nasser frem til avsettelsen av Mubarak og deretter perioden fra opprøret helt til Sisi ble president. Det gjør at jeg må begrense hvor mye jeg kan gå i dybden på de ulike periodene med de forskjellige presidentene. Men jeg prøver så godt jeg kan å belyse en helhetlig oversikt som kan forklare den negative demokratiske utviklingen i Egypt.

1.3.1 Metodologiske betraktninger

Egypt anses å være viktig politisk for hele Midtøst-regionen og er mulig å studere de tre argumentene i demokratiseringsprosessen i Egypt. Studien er en casestudie og skal gi forskeren og leseren en dyp og helhetlig bilde av prosessen som ledet til avsettelsen av Mubarak og hvorfor det er ble negativ demokratisk utvikling i Egypt etter opprøret.

1.3.2 Kilder og metode

Denne studien bygger på forskjellige kilder, alt fra historiske bøker om de tidligere egyptiske presidenter før Mubarak og bøker om Det muslimske brorskap i tillegg til tidligere presidenttaler hentet fra Youtube som jeg, arabisk tolk, har oversatt fra arabisk til norsk, relevante egyptiske artikler og nyheter fra opprøret og fram til Sisi ble president. Jeg har også reist til Egypt desember 2014 for å intervju relevante informanter som for eksempel politiske aktivister, Brorskaps medlemmer, Muosis-tilhengere, Lærer, Forsker, Husvert, Sisi og militær- tilhenger, leger, advokat og journalist.

Intervjuene har hjulpet til å forsterke kildematerialet og gir et mer utfyllende informasjon i analysen og viktige hendelser som anses som viktige faktorer til avsettelsen av Mubarak og Morsi. Presidenttaler har blitt oversatt til norsk for å øke studiens validitet fordi det gir mulighet til å få en dypere forståelse om hva de egyptiske presidentene taler for sine borgere som vestlige media ikke oversetter.

Intervjuene med mine informanter ga verdifull informasjon og ga meg en dypere innsikt i flere aspekter ved demokratiseringsprosessen. Informantene er fra ulike samfunnsklasse, de er en kombinasjon av rike og fattigere, høyutdannede, lavutdannede og ikke utdannet i det hele tatt. Dette for å få en bred og helhetlig oversikt over hvordan de forskjellige klassene i Egypt mener om hendelsene i Egypt.

Alle informantene møtet jeg personlig der jeg leste opp spørsmålene. Intervjuene holdt under avtale om anonymitet. Spørsmålene ble lest opp på en måte som kunne tilpasses alle varierende innsikt og erfaringer med prosessene. Noen informanter brukte et kvarter mens andre opp til to timer. Alle intervjuene ble tatt opp med lydopptak. I oppgaven blir intervjuene referert til ved bruk av for eksempel: Forsker, journalist, husvert etc,

Analysen er bygd opp på de tre demokratiseringsargumentet: det liberale-, institusjoner først- og det transformativ argumentet. Her skal argumentets sterke og svake sider belyses i denne kritiske casen.

1.4 Struktur

Oppgaven består av åtte kapitler. Kapittel to er metodekapittel, kapittel tre belyser historien før Mubarak. Kapittel fire, fem og seks er analysekapitler og tar for seg perioden før og etter opprøret i 2011 og veier det opp mot de tre demokratiseringsargumentene . Kapittel syv er om perioden etter opprøret med først Mursi og deretter Sisi som president. Og tilslutt kapittel åtte som tar for seg oppsummeringer og konklusjon.

2 Analytisk rammeverk

2.1 Demokratiseringsteoriene

Tre såkalte demokratiskbølger spredde seg over store deler av verden fra begynnelsen av 1800-tallet og frem til i dag. Spredningen begynte med den første bølgen som strekket seg frem til første verdenskrig, videre den andre bølgen som begynte etter andre verdenskrig helt til 1970-tallet og til slutt den tredje bølgen som er kjent for å ha inkludert flere land som Hellas, Spania og ikke minst Portugal, Latin Amerikas demokratisering på 1980-tallet og flere spredninger av demokratier etter kommunismens fall.

Flere teorier om demokrati blomstret opp. Disse forsøkte å forklare hva som fører til en vellykket demokratisering. Blant disse teoriene har noen vært mer fremtredende enn andre og skapte et grunnlag for utviklingen av nye demokratiseringsteorier. Land i Midtøsten så midlertidig ut til å falle ut fra bølgene som oppstod siden 1800-tallet. Likevel har både de etablerte og de nye demokratiseringsteorier fått problemer med å forklare den demokratiske utviklingen, eller mangelen på sådan i verden generelt der det dukket opp demokratier i noen land med manglende forutsetninger for det, mens andre steder var det forutsetninger, men oppnådde aldri demokratisering.

Moderniseringsteorien kjent blant annet av Seymour Martin Lipset (1959) og andre teorier fra 1950- og 1960 tallet skapte grunnlag for mange kommende demokratiseringsteorier. På bakgrunn av utviklingsland skapte disse teoriene argumenter som når et land oppnår en økonomisk utvikling vil landet blir for komplekst til å kunne la seg styres på en autoritær måte. Lipset var en av teoretikere som argumenterte på en overbevisende måte at når borgere i et land har lese og skriveferdigheter der også landet har et høyinntektstilstand, vil sannsynligheten for demokratisering være høyere enn den kunne blitt i et motsatt beskrivende land. Teoriene argumenterer også med at land med urbanisering og ikke jordbruksbasert arbeid hadde også en tendens til høy politisk deltagelse og dermed kamp for politisk deltagelse og rettferdighet (Diamond 1991: 93-94).

2.1.1 Strukturelle forutsetninger for demokratisering

Samfunnets sosiale strukturer har vært en forklaring på forutsetninger for demokratisering. Her har vi teoretikere som Barrington Moore (1966), Goran Theborn (1977) og Rueschemeyer m.fl. (1992). I følge Theborn blir demokrati brakt frem gjennom folkelig kamp mot elitene og den ledende delen av borgerligheten gjennom en indirekte kamp ved å tvinge borgerligheten til å gi etter. Rueschemeyer hevder derimot at arbeidere og den urbane middelklassen må danne en politisk koalisjon for å presse frem demokratisering. Moore derimot konkluderte med ”ingen borgerlighet, ingen demokrati”.

Felles for disse teoriene er at kapitalismen har en stor rolle til å styrke arbeider-, og middelklassen gjennom å forandre klassestrukturen. Utviklen i Midtøsten innfridde verken moderniseringsteoriene og heller ikke Lipset sine forventninger. I årene mellom 1974 og 1985 og på 2000-tallet opplevde Egypt perioder med god økonomisk vekst uten at dette førte til demokrati eller forvandlet det autoritære politiske systemet. Tvert i mot førte den økende innflytelsen fra kapitalismen til å styrke den autoritære elitens maktkonsentrasjon gjennom at den øve middelklassen inngikk avtaler og ble inkorporert i staten. Slik ble middelklassen avhengig av staten og ikke en utfordrer.

En ny teori kom på banen etter den tredje demokratiseringsbølgen. Denne teorien satt fokuset på aktører heller enn strukturer. Denne teorien ble oppkalt transisjonsteorien og ble utviklet av blant annet O’Donnell og Schmitter (1986) og Linz og Stepan (1996). Disse teoretikere mente at mange av de vellykket demokratiske overganger var elitedrevet. Her presenteres elitene som rasjonelle aktører som vil kun demokratisere hvis demokrati vil overleve deres interesser. Kompromiss og forhandling mellom moderate eliter i regimet sammen med de moderate delene fra opposisjonen til en ordnet demokratisering. I tillegg til en slik forhandling er det også nødvendig med internasjonal veiledning som internasjonale organisasjoner, for eksempel FN.

Videre skal vi redegjøre for de tre demokratiseringsargumentene i lys av Tornquist 2011a, 2011b, 2002 og 2005, 2009, Fukuyama 2004 og Carothers 2007.

2.1.2 Det liberale argumentet

Det liberale argumentet er en teori som støtter og stammer opp fra transisjonsteorien. I følge det liberale argumentet er det behov for forhandling mellom moderate eliter og med internasjonal støtte og veiledning. Poenget er her å bygge sterke liberale institusjoner for å hindre tilbakefall. Her er det viktig for raske gjennomføringer av demokratiseringsprosesser og en rask liberalisering av friheter og rettigheter, styrke sivilsamfunnet og utbygging av gode institusjoner. I følge det liberale argumentet skal en kombinasjon av økonomisk og politisk liberalisering styrke demokratiseringsprosessen. Tanken er at liberaliseringen skal styrke voksende business og middelklasse som igjen skal hindre en maktkonsentrasjon i det autoritære regimet. Videre skal den politiske liberaliseringen øke politisk deltagelse som skal styrke den moderate opposisjonen som tilhengerne av denne teorien mener er en viktig drivkraft bak demokratiseringen.

Tilhengere av det liberale argumenter anerkjenner at det er svakheter med teorien som de prøver å forbedre. De mener at det demokratiske underskuddet kommer ikke fra oppskriften, men heller fra måten demokratiseringen har blitt gjennomført på. Videre anbefaler argumentet at de radikale massene skal holdes utenfor demokratiseringen for å hindre et tilbakeslag fra eliter som frykter å tape sine privilegier. De moderate elitene er de som har en sentral rolle i dette argumentet. De moderate elitene fra regimet sammen med de moderate fra opposisjonen som er de sentrale aktører og som er best egnet til å styre demokratiseringsprosessen sammen med internasjonal støtte.

2.1.3 Institusjoner først argumentet

Dette argumentet kritiserer det liberale argumentets raske innføring av reformer og institusjoner. Institusjoner først argumentet hevder at en slik rask innføring av politiske reformer og liberale institusjoner og i tillegg press fra internasjonale aktører vil føre til det motsatte av hypotesene i det liberale argumentet. En slik forhasting vil underminere og

undergrave demokratisering. Tilhengere av argumentet anbefaler å bygge først en solid stat med sterke institusjoner før innblanding av internasjonale aktører. Massene må også holdes tilbake for å sikre en kontrollert utvikling.

I likhet med det liberale argumentet støtter institusjoner først argumenter en elitestyrte prosess, men argumentet er ikke opptatt av den moderate opposisjonen men anbefaler støtte fra moderate grupper som sørger for innskrenking styrken til det gamle autoritære regime, men som også frykte en rask nedstigning til kaos av massepolitikk (Mansfield og Synder 2007:8). Videre anbefales den radikale kraften å holde seg utenfor demokratiseringen for å hindre drastiske maktforandringer. Derfor skal de moderate autokratene ta over styringen for å hindre misbruk av institusjoner, uro og vold. I tillegg skal de moderate autokrater som kan innføre solide reformer styre demokratiseringsprosessen. Land som har blitt fremhevet av dette er argumenter er Sør Korea, Brasil og Sør Afrika (ibid:2007).

2.1.4 Transformasjonsargumentet

I likhet med de to argumentene ovenfor mener det transformative argumentet at det er behov for internasjonal støtte og anbefalinger for en vellykket demokratisering. Og er også enige med institusjoner først argumentet om at det skal være sterke institusjoner og bedre strukturelle forutsetninger før demokratiseringen. Men dette tredje argumentet har egentlig vokst som et alternativ til det liberale og institusjoner først argumentet. Til tross for noen likheter med de to argumentet, er det transformative argumentet skeptisk til vektlegging av elitedrevet prosesser og tanken bak at folk etter hvert vil tilpasse seg demokratiske institusjoner og blir vellykket demokrater. Videre mener de transformative at man kan neppe forvente at demokrati skal blomstre opp av moderate autokrater, i stedet skal folkets muligheter og kapasitet økes gjennom en gradvis forandring av maktforholdene gjennom institusjonsbygging. Her vil folk uavhengig av samfunnsklasse og ressurser fremme sine krav og ønsker i demokratiet.

En hastig demokratiseringsprosess vil i følge de transformative skade demokratiseringsprosessen ved at institusjonene blir svekket og folket vil ikke har mulighet til å påvirke utviklingen av demokratiet både innenfra og utenfra.

Det transformative argumentet er uenige med at Brasil, Sør Korea og Sør Afrika er eksempler på institusjoner først argumentet og mener at demokratiseringen som skjedde bestod av sterke folk som klarte å presse frem åpne politiske konkurranse. I følge de transformative er moderate autokrater opptatt av å bevare sin makt og kan ikke ses som en drivkraft bak demokratiseringen. I tillegg mener dette argumentet at masser kan også være en drivkraft. Man skal her vektlegge på å forandre maktforholdene og tillate en aktiv rolle i prosessen av pro- demokrater. Dette argumentet bruker Indonesia, Skandinaviske land og Brasil som et eksempel på et vellykket transformativt demokrati der ulike former for politisk deltagelse og representasjon og redistribusjon av politiske og økonomiske ressurser resulterte sosiale former for demokrati.

3 Lang forhistorie

Flere forskere og statsvitere hevder at den egyptiske revolusjonen 25 januar har minst ti år lang forhistorie med protester (Statsviteren Rabab- Al Mahdi).

Den først dokumenterte streik i Egypt ble satt av rullsigarett-arbeidere i 1899 som varte i hele tre måneder og resulterte dannelsen av Egypts første fagforening. Egypt har levd lenge under maktmisbruk og diktatorisk tilstand. Det var hovedsakelig unge, utdannede fra øvre middelklasse som tok initiativ til opprøret i januar og februar 2011.

Generelt i Midtøsten har andelen unge økt dramatisk de siste årene inkludert Egypt. Med høy arbeidsledighet og dårlig jobbmuligheter i Egypt blant den nåværende generasjonen som er bedre utdannet enn noen gang, var med å skape frustrasjonen. Nyutdannede leger, ingeniører, advokater og flere måtte arbeide under dårlige forhold med lav lønn. De dårlige levevilkårene hindret mange unge til å stifte familie.

Det er flere faktorer som ledet mot Mubaraks fall, både innenriks og utenriks. I dette kapitlet skal jeg belyse sentrale hendelser som førte til denne utviklingen under Mubarak. Dette kapitlet skal også ta utgangspunkt i flere filmdokumenter og taler av selve Nasser, Sadat og Mubarak som jeg selv har oversatt fra arabisk til norsk. Disse opptakene synes jeg er viktig å tolke, slik at man får en oversikt over hvordan de tidligere presidenter talte for sine borgere.

3.1 Mubaraks- regime

Vi skal i dette kapittelet se på perioden før og under Mubarak. Vi skal også se hvilke av demokratiseringsargumentene som forsterkes eller svekkes under Mubarak. Hvis det har vært mulig for Mubarak, som var en moderat autokratisk leder å bygge stabile institusjoner kan institusjoner først argumentet forsterkes. Hvis den økonomiske og politiske liberaliseringen under Mubarak på 200-tallet viser seg å har styrket moderate deler av opposisjonen og markedsbaserte aktører vil det liberale argumentet underbygges. Hvis Mubarak har bidratt med forbedring av institusjonene og gjorde det mulig for folk å benytte dem og bidratt til demokratisering vil det transformative argumentet forsterkes.

3.1.1 "Den tilfeldige presidenten"

Det var uklart hvorfor og hvordan Mubarak ble president. Det var også merkelig hvorfor egypterne ikke stilte et spørsmålstegn på dette. På et intervju med tidligere militærledere og ministre med Aljazeera, hevdet dem at Sadat valgte Mubarak som visepresident fordi Sadat innså at Mubarak jobbet hardt og effektivt internt og da kunne Sadat heller bruke sin tid på internasjonale relasjoner slik at Mubarak kunne ta seg av det som skjer internt i landet. Videre hevdes det at Sadats siste periode var han opptatt av å fjerne alt som kunne minne om Jamal Abdel- Nassir og ikke minst, kvitte seg med alle som truer hans regimet (*Aljazeera-dokument, 2013*).

Mubaraks første år som president var preget av åpen politikk hvor opposisjonen, media og aktivister fikk en stund med frihet. Mubarak løslot medlemmer fra den islamistiske organisasjonene, journalister som skrev mot Sadats regimet og intellektuelle. Mubarak sørget for å forhandle med de løslatte opposisjonsledere, forhandlingen inkluderte ikke MB fordi de ikke ble regnet med som et politisk parti. Men sammenlignet med Sadats siste periode, fikk MB friere tøyler. De dannet sosioøkonomiske institusjoner som tilhørte dem. De deltok i politiske prosesser og demonstrerte sin styrke innen institusjonsbygging og mobilisering. MB

fikk også delta i nasjonale valg i form av koalisjoner med andre partier. De vant flere seter i parlamenter og ble den største opposisjonsgruppen i Egypt.

3.1.2 Mubarak utover 1900-tallet

Begynnelsen av 1900-tallet begynte Mubarak å forandre seg til det verste i følge de tidligere ministere (*Aljazeera-dokument, 2013*). Mubarak begynte å bli avhengig av stolen og makten. Han begynte å ta en mer diktatorisk retning og viste tydelig at han var tett alliert med USA og Israel og gjorde alt for deres del. Perioden var også preget av enorm korrupsjon og privatisering av offentlig sektor. I denne perioden ble flere arbeidstakere kastet ut fra jobben sin og arbeidsledigheten økte enormt. Mubarak lyttet ikke lengre på andre, han gjorde det han ønsket og det USA ba han om å gjøre som å holde Suez-kanalen åpen, kontrollere islamistene og opprettholde fred med Israel og ikke minst fri flyt for olje for USA. Dette skulle Mubarak sørge for som han i retur fikk 70 milliarder dollar hvert år i økonomisk og militær bistand fra USA.

Denne perioden innebar innskrenking av politiske friheter og rettigheter. Mubarak innførte en total snuoperasjon. Mubarak innså at friheten han ga MB fikk styrket deres posisjon. I tillegg ønsket Mubarak å bevare regimets interesse ved å innføre deliberalisering som minket folkets krav. Mubarak fortsettet med denne innskrenkingen helt til han slakket litt på tøylene i 2000-tallet. Brorskapet ble innvalgt i parlamentet og ble igjen tvunget til å gå av i neste omgang. Perioden fra 2007 helt til opprøret i 2011 var også preget av undertrykking av brorskaper og andre type islamistiske organisasjoner.

3.1.3 Mubaraks allianse med USA

Signering av Camp David avtalen med Israel i 1978 bidro til at Egypt ble en av USAs viktigste samarbeidspartnere i Midtøsten. USA har gjennom historien gitt økonomisk bistand som belønning for et regime samarbeid og Egypt har i flere år fremmet og beskyttet amerikanske interesser. Avtalen bidro at amerikanske administrasjoner anerkjente Egypt som en viktig regional alliert for å garantere stabilitet i Midtøsten og i tillegg den arabiske-isrealske freden.

Mubarak som president ble støttet av USA i tretti år. Gjennom denne tiden har Mubaraks-regime undertrykket politisk opposisjon og ikke minst neglisjert menneskerettigheter. Innføring av amerikanske verdier og idealer om demokrati ble oversett i Egypt. Blant annet støttet Mubarak USAs innovasjon i Irak i tillegg samarbeidet aktivt mot Hamas og blokaden av Gaza.

Terrorangrepet som inntraff 11. September 2001 ble Bush-perioden fokusert på spredning av idealer, verdier og demokrati. I følge Carothers og Ottaway 2000, skjedde 11. September på grunn av den kalde krigens utenrikspolitiske tilnærmingen i Midtøsten. I tillegg mente Bush at støtten til autokratiske regimer bidro til mer motstand til amerikansk og vestlig politikk. Bush ønsket derfor å forfølge ideologiske og demokratiske verdier til Midtøsten. Terrorangrepet justerte Washingtons strategi til demokratisering som et virkemiddel for bekjempelse av global terrorisme. Bush-doktrinen forpliktet USA til å kjempe terror og stoppe masseødeleggelsesvåpen ved å innføre demokratisering over hele Midtøsten. USAs invasjon av Irak var basert på Saddams antagelse om å ha bygget masseødeleggelsesvåpen, var en blodig diktatur og hadde i tillegg trosset FN sanksjoner i flere år. Bush ønsket demokratisering også i Egypt, noe som skapte en dårlig relasjon mellom USA og Egypt. Den nye strategien var drevet frem av USAs og vestlig sikkerhetsbekymring.

Innovasjonen i Irak dro med seg en svær sjokkbølge i regionen og satte sine spor også i Egypt. Hundrevis av protestanter okkuperte Tahrir-plassen der sikkerhetsstyrkene klarte ikke å hindre demonstrasjonene. I solidaritet med arabere fra Irak møtte de sammen og protesterte mot vestens innovasjon. Egyptere fra lavere middelklasse kunne jobbe uten visa i Irak, og derfor skapet dette frykt at familiemedlemmene kunne blitt såret eller drept og ikke minst fryktet folket finansielt tap eller økonomisk ustabilitet grunnet krigen. Ikke minst fremmet

demonstrantene enorm sinne rettet mot Mubaraks regimet som støttet Irak-krigen. Demonstrantene møtet vold og massearrestasjoner av opprørpolitiet.

3.1.4 Todelt samfunn

Parallelt med terrorangrepet opplevde Mubarak gjennom 2000-tallet økt motstandskraft mot sitt regime og dets politikk. Den nye strategien medførte også promotering av demokratisering i Egypt også, der den skulle støtte utdannings-, politisk og økonomiskreformer, i tillegg forbedring av kvinners rettigheter i regionen. I 2005 vedtok det egyptiske parlamentet grunnlovsendringer, blant annet relatert til å utvide politisk deltagelse, resultert av USAs og europeisk press om innføring av demokrati. I tillegg til utvidelse av politisk deltagelse skulle det også blant annet direkte valg av presidenten, etablering av valgkommisjon til parlamentsvalget og reformering av reglene for å forme politiske partier.

Egypt signerte flere handelsavtaler i perioden 2000 og 2004 med USA, EU og land i regionen, og i tillegg deltok Egypt i WTO. Til sammen skapte dette press for Egypt til å reformere sin handelspolitikk. Egypt ble mer sensitiv overfor internasjonale standarder, spesielt innen industrisektoren og jordbruk og i perioden mellom 2004 og 2006 ble mange bedrifter, firmaer og offentlig sektor privatisert.

En slik slanking av staten skal i teorien bidra til å gjøre folket mindre avhengig av staten. Det skulle også i følge teorien svekke makten til staten på bekostning av markedet. Tilfellet i Egypt ble det motsatte; den egyptiske økonomien ble marginalisert, økende matvarepriser, reduserte velferdsordninger og voksende arbeidsledighet rammet Egypt. En minoritet i Egypt ble stadig mer rikere og rikere, mens statsansatte, landløse bønder og de som produserte varer til det lokale markedet ble hardest rammet som et resultat av liberalisering.

Denne perioden ble utnyttet av de som hadde etablert lønnsomme kontrakter med regimet og det internasjonale markedet. Denne minoriteten ble kjent for de nye egyptiske ”business

elitene”. Snart ble det egyptiske samfunnet delt i to, de innflytelsesrike mindretall og de marginaliserte flertallet. Den førstnevnte klassen ble kjøpt inn i regimet og kunne utvikle seg som en selvstendig motverk til regimet som igjen styrket regimet. Elitene fikk også seter i parlamentet og dermed ble de regimets allierte.

3.1.5 Egypterne viser misnøye

Etter protestene mot USAs innvasjon i Irak dukket det opp mange protestbevegelser. En av dem var ”Kefaya” som betyr ”Det er Nok!”. Kifaya ble stiftet i 2004, organisasjonen ble dannet blant annet for å konfrontere Mubarak og hans regimet. Organisasjonen klarte å markere seg ved flere demonstrasjoner i løpet av vinteren 2004 og våren 2005. Tidligere foregikk politiske diskusjoner og misnøye med Mubaraks regimet bak lukkede dører, men Kefaya kritiserte åpent Mubarak uten å være redde for å vise at de har fått nok av negative situasjonen som har preget landet i flere år. Kefaya var bestående av flere aktører fra forskjellige politiske retninger som nasserister, islamister, sosialister og liberalister.

Folk leste, så og hørte på Kifayas budskap, men det var ikke så mange som likevel sluttet seg til demonstrasjonene fordi det ikke fantes noe håp om forandring (Jornalist, 2014 Intervju). Hovedbudskapet dekket blant annet den fastlåste politiske og økonomiske situasjonen i landet, den omfattende korrupsjonen som aldri tok slutt og ikke minst protesterte mot ryktene om at den eldste sønnen til Mubarak, Gamal, skulle overta makten etter faren. Kefaya forslo grunnlovsendringer blant annet å gjøre det mulig at flere kandidater kunne stille til presidentvalg i 2005.

Med manglende langsiktig politisk strategi begynte Kefaya å forsvinne fra agenda to år etter sin dannelse, resultatet av voldsomme konfrontasjoner med opprørpolitiet og massearrestasjoner. De manglet et politisk program som kunne fungere som en direkte trussel

for regimet, i stedet krevet Kefaya store og generelle krav som demokrati, fravær av korrupsjon, sosialt rettferdighet. Likevel kan Kefaya oppfattes som en stor trener for opprøret 23. Januar. Sangene, slagordene som ble brukt under opprøret kan man finne fra Kefayas demonstrasjoner fra 2004-2005 (Jornalist, 2014 Intervju).

3.2 Fra Nasser til Mubarak

Abdel Nasser kom til makten etter et militærkupp og regnes som landets første president. Økonomien under Nasser var statsstyret som banker, forsikringsselskaper og handelsselskaper. Nasser lovet egypterne å utjevne de sosiale og økonomiske ulikheter i samfunnet. Han ga mulighet til de unge egyptere fra den lavere klassen å ta en utdanning på lik linje med de rike elitene. Samtidig innførte Nasser flere velferdsordninger som å støtte middelklassen ved å tilby dem gratis bolig i kollektivitet og gratis transport.

Under Nasser fikk nye utdannede studenter sikret arbeid i staten. Han sørget for at egypterne fikk dekket de grunnleggende behov som vann, mat og strøm. Etter hvert innførte Nasser lover som begrenset den maksimale årsinntekten til de rike. I tillegg innførte Nasser statlige tjenester som ga offentlig ansatte pensjonsordninger. Nasser ønsket å vinne egypternes tillit for å forhindre opposisjonsgrupper som kunne vekke misnøye med regimet. Nassers sosialistiske tiltak som skulle gi like muligheter for alle, endret livsvilkårene til mange egyptere og ga dem håp for fremtiden om bedre sosial status og sivile rettigheter.

3.2.1 Sadats økonomisk liberalisme

Sadat bygget videre på Nassers visjon om fri utdanning og å sikre jobb til ny utdannede. Han etablerte syv nye universiteter rundt i landet. Mens Nasser fokuserte på velferdsordninger og sivile rettigheter og ikke minst utjevning av klasseforskjeller, skulle Sadat sikre makten ved å åpne for politisk deltagelse og støtte islamistiske organisasjoner. Denne strategien skulle hindre den Nasseristiske og den radikale venstresiden til å få mer innflytelse som allerede hadde det i denne perioden, spesielt studenter og universiteter. Sadat brukte religiøse ord og

uttrykk i hans tale for å legitimere sin makt når han ble møtt med sosiale og nasjonalistisk motstand.

Sadat åpnet for fellesarabiske investeringsprosjekter og inkluderte den private sektoren i den egyptiske økonomien. Han lettet for utenlandske private firmaer ved skattelettelse, import og eksport lisenser, i tillegg reguleringer av valutakursen. Sadat steget oljeprisen, åpnet Suez-kanalen og tilbakelevering av Sinai til Israel medførte en årlig økonomisk vekst med 8 prosent.

I løpet av olje-boom årene ble den egyptiske økonomien sårbar. Regjeringen foreslo å øke matprisen som en løsning på dette problemet, men egyptere nektet med et stort opprør i Kairo som fikk regimet til å trekke forslaget tilbake og heller ta vedtak uten å annonsere dem til den egyptiske befolkningen.

Sadats økonomisk åpning medførte til enorme klasseforskjeller. Den egyptiske gjelden begynte å vokse og egyptere begynte å oppleve nedsettelse i lønn og dårlige arbeidsforhold som gjorde at offentlig arbeid i dag er forbundet med lav status. De som allerede tilhørte lavere klassen og middelklassen ble dårlig økonomisk stilt og gjorde at folk ble mot regjeringen og rettet håpet på de islamistiske organisasjonene. I denne perioden skulle Det muslimske brorskap, om man ønsket, utfylle det hullet regjeringen hadde skapt.

3.2.2 Oppsummering

Omtrent ti år før Mubaraks fall var perioden preget av protester og streiker i Egypt grunnet den vanskelige sosioøkonomiske situasjonen som gikk utover mange egypteres hverdagsliv. Denne konfrontasjonen som var drevet av arbeidere i Mubaraks siste tiår kan ha lettet det store opprøret 25. Januar. Vi skal videre se på utviklingen som førte til Mubaraks fall, men vi må først tilbake i tid for å danne et bedre grunnlag. Det er derfor viktig å få en oversikt over transformasjonen av den egyptiske økonomien fra Nasser til Sadat og Mubarak. Videre skal vi se på internasjonale hendelser som påvirket Egypt og ikke minst det politiske systemet, spesielt i forhold til det muslimske Brorskap.

Både Nasser, Sadat og Mubarak har vært militære personer. Det moderne egyptiske militæret ble grunnlagt i begynnelsen av det 19. Århundre av Mohammed Ali. Dette militæret skulle gjenspeile Napoleons standard som Ali hadde opplevd ved Napoleon besittelse av Egypt. Det

første knekket på det egyptiske militæret var da Egypt tapte 6-dagers krigen mot Israel da Nasser var president. Det gjorde at mange egyptere mistet troen på at de hadde det sterkeste militæret og krevde hevn på Israel. Hevnen på Israel ble tatt under Sadat ledet av Mubarak den gangen han var flysjef. Etter Sadat ble drept av noen islamistiske aktivister erklærte Mubarak seg selv som ny president for Egypt og ble styrtet 10. februar 2011 av et stort opprør drevet av forskjellige faktorer. Mubarak var interessert i å bevare sin makt. Dette betydde blant annet å utrydde konkurrentene sine. Både Nasser, Sadat og Mubarak opplevde Brorskap som den store opposisjonen og ble fratatt deres muligheter til å ha en reell makt. Etter overgangen overtok SCAF makten i Egypt helt til Mohammed Mursi ble den første demokratiskvalgte president som igjen ble avsatt året etter av hærsjefen Abdel-Fatah Al Sisi.

4 Det muslimske brorskap fra opposisjon til makt

Etter et omfattende jordskjelv i Kairo i 1992 delte MB ut medisiner, mat, klær og tepper til folk som led mest grunnet jordskjelven. Staten hadde ikke sørget for slik hjelp selv som gjorde at MB høstet folkets tillit i denne perioden og MB ble da oppfattet som en konkurrent mot regimet.

4.1 Det muslimske brorskaps historie

Brorskap har gjennom årene jobbet for implementeringen av sharia som var i deres øyne essensiell for revitaliseringen av islam og det muslimske samfunnet. Sharia var et altomfattende system som omhandlet alt fra menneskerettigheter, demokrati, samfunn, politikk, lover og regler. Islamsk lover og regler omhandlet ikke bare menneskets relasjon til Gud, men også menneskers forhold til hverandre. Dermed kunne ikke religion og stat være adskilt fra hverandre fordi meningen med sharia er å praktisere disse lovene i praksis.

Det muslimske brorskap oppstod i en periode preget av vold og uro. Det britiske imperialism hadde ført med seg sekularisering av lovverket og en kulturell innflytelse på det egyptiske samfunnet. Islamske verdier ble erstattet til en viss grad av vestlige normer som ble sett på som feil og motstridende til islam. Brorskap mente det var nødvendig å styrke islam og dens rolle i samfunnet etter at britiske satte sine spor. "Ijtihad" måtte nå åpnes med en gjentolkning av Islam som passer dagens samfunn og ikke kopiering av profetens samfunn før i tid.

Brorskaps ideologier bygget på tanker fra 1800-tallet av blant annet Mahmud Abdu og Rashid Rida. Islamisering av samfunnet skulle skje ovenfra ved politisk reform, og nedenfra ved bevisstgjøring av individer. Al-Banna hadde som hovedpoeng å implementere sharia i samfunnet, han ønsket reform og ikke revolusjon. I følge Al-Banna var selve implementeringen av sharia som definerte islamske staten, ikke hvilken politisk form den skulle få.

Al-Banna gjorde det tydelig i hans tid at autoriteten til å styrke skulle komme fra folket og ikke fra Gud. Her var ikke pariter nødvendige for et representativt styresett. Det som var

nødvendig at demokrati krevde meningsfrihet og at nasjonen skal bli representert i regjeringen. Folkerepresentasjon skulle skje gjennom konsultasjon og den representative institusjonen måtte bestå av lovspesialister og menn med lederegenskaper. Medlemmene skulle da representere nasjonens meninger og synspunkter. Den representative forsamlingen skulle bestå av ”Ahl Al Shura”, her skal saker ut fra flertallsprinsippet blir vedtatt.

Forholdet mellom organisasjonen og det egyptiske regimet fra starten av har siden 1954 vært preget av konflikter og sammenstøt. De mest sentrale personer ble arrester etter et mislykket attentat mot den tidligere presidenten Gamal Abdel- Nasser, som da var statsminister. Så mange som 1000 medlemmer av Brorskapet ble arrestert. Etter denne hendelser ble Det muslimske brorskapet dømt til å graves under jorda. Sentrale medlemmer ble fengslet, henretter, og fengslet til livstid, som Al-Hudaibi. Selv om organisasjonen ble svekket, fortsatt likevel aktiviteten.

4.1.1 Brorskap etter seksdagerskrigen

Etter seksdagerskrigen som rammet Egypt, Jordan og Syria krevde studentene hevn på Israel. Hevn ovenfor Israel var et folkekrav som egyptere brant for. Studentbevegelsen var dominert av kommunister og sosialister og etter hvert begynte studenter som tilhørte den islamistiske fløyen å markere seg. Som nevnt ovenfor hadde Sadat åpnet for en utdanningseksplasjon på universitetsnivå som hjalp uten tvil framveksten av den islamistiske studentbevegelsen. I tillegg spilte Sadat på Islam for å vinne brorskaps- og islamistisk tillit for å komme seg ut av det Nasser og de frie offisere medførte. Dette bidro til at de islamistiske bevegelsen ble mer aktive og rekrutterte flere medlemmer og spesielt studenter.

Mye av Sadats politikk var basert på å legitimere makten sin. Han kalte seg selv ”presidenten til de troende” og brukte sitater fra Quranen for å fremme hans religiøsitet ovenfor sine borgere. Men etter Camp David avtalen mellom Egypt og Israel snudde alt på hodet. Sadat ble oppfattet som Israel-slave som har sviktet folket sitt og måtte drepes. Sadat svarte tilbake med massearrestasjoner av brorskapsmedlemmer og de som var mistenkt for å skape uro for regimet.

4.1.2 Sadats ekstreme tale mot Brorskap

5 september 1981 holdt den tidligere presidenten Sadat en ekstrem tale mot Brorskap og all type islamistiske organisasjoner. I talen hans som jeg har oversatt, sa Sadat:

” Jeg ble angrepet av en Imam i Alexandria og ble truet med livet, både meg og familien min. Imamen hevdet at jødene og kristne tror at den arabiske nasjonen har blitt utryddet, og mente vi må vise dem at vi fortsatt eksisterer. Imamen sa videre hvis vi virkelig har frihet og demokrati i Egypt, så må jeg si opp jobben min som president. Han sa videre at han måtte snakke og advare meg fra de islamistiske ungdommene som er klar for blodhav (...).”

Den såkalte den islamistiske fløyen, som våger seg, de respektløse mennesker, de skal få se, vi skal vise dem. Han som kaller seg en stor imam i dette landet, han er en løgner, en kriminell, skitten (...). Det er snart dommedag for de islamistiske organisasjonene, og han som oppfordrer dem til slike handlinger sitter nå i fengslet som en hund. Det er ingen politikk i Islam, og ingen islam i Politikk.”

En politimann som heter Khalid Al-Istanbulli som tilhørte en religiøs familie hørte den aggressive talen til Sadat. Han leste avisen samme dag og fant ut at Sadat hadde fengslet mange menn som var mistenkte å være islamistiske ekstremister, en av dem var broren hans Shawki Al-Istanbulli. Politimannen Khalid Al-Istanbulli var en av de valgte politimenn som skulle stille opp for oktober festen, samme dagen Sadat ble drept. Broren ble fengslet fordi han hadde kontakt med den islamistiske organisasjonen i den egyptiske byen Asyut. Han sendte flere dokumenter til denne organisasjonen om at Egypt må styres på basis av sharialoven og hvor viktig det er å iverksette sharia så fort de kunne.

Etter talen og arrestasjonen av broren til Khalid, stengte han seg flere dager inne på rommet og skrev i hans dagbok *”man skal drepe, eller bli drept for Gud”*. Sadat ble informert av militæret at en av politimennene som skulle stille opp for oktoberfesten kunne ikke stille opp likevel fordi kona er syk. Unnskyldningen ble akseptert av Sadat. Men likevel stillet Khalid for oktoberfest-treningen som gjorde at han fikk en hel oversikt over foredragsstrukturen.

Khalid fikk hjelp fra forskjellige islamistiske grupper ledet av tre forskjellige personer, imam Omer Abdel-Rahman, Abdulsalam Farag og Mohammed Salem, i tillegg etterretningsoffiser Abbod Al-zummur som ble overtalt av de islamistiske ideologiene som mente at jobben i Sadats regimet er forbudt i følge Islam og at Sadat må drepes. Dagen før foredraget forlot

Khalid huset til søsteren kvelden før oktoberfesten og lot et brev der han skrev ”*Den store faraoen har gått over streken og må drepes*”. Sadat ble drept 6. oktober 1981 av Khalid og Mubarak overtok presidentskapet.

Vi nevnte i det tidligere kapittelet at Mubarak gjennomførte et relativt fritt politisk frihet i hans første periode og fulgte imidlertid en ny bølge av innstramninger etter parlamentsvalget i 1984 grunnen stadig voldelige islamistiske aktiviteter. Myndighetene begynte å slå hardt på islamistorganisasjoner både de ekstreme og de moderate, de voldelige og de ikke voldelige. Islamistene fikk flere avslag om å danne et parti, først i 1998, 2004, 2007. Etter flere mislykket forsøk om å danne et politisk parti ga de likevel ikke opp. De fortsatte aktivitetene under et semi-legal status med en konfliktfylt forhold til Mubaraks regimet helt frem til opprøret i 2011.

4.1.4 Oppsummering

Det var en betydelig veksling mellom liberalisering og stabilisering fra Nasser sin periode til Mubarak. I periode med Nasser som president sørget han for lite og begrenset politisk aktivitet. Etter hans død og Sadat som etterkommende president ble det åpnet for økt politisk deltagelse som skulle være en del av liberalisering og reformering. Etter Sadats fredsavtale med Israel blomstret islamistiske partier som motstand mot Israels fredsavtale og i tillegg Egypts allianse med USA. Sadat utvidet partiarenaen og flere partier deltok i parlamentsvalget, men en reell pluralisme var det ikke noe særlig av. Deretter videreførte Sadat etablering av en sterk presidentmakt fra Nassers periode. Han overstyrte alle de øvrige politiske organene og kjøpte seg nye støttespillere. Mange av businesselitene og politiske eliter ble inkorporert i NDP som i Mubarak sin periode ble utviklet og førte til at det egyptiske samfunnet ble delt i to: egyptere som slet med forholdene i Egypt og businesselitene som ble støttespillere til regimet sammen med velstående middelklasse.

4.2 Demokratiseringsprosessen under Mubarak

I følge det liberale argumentet er økonomisk og politisk liberalisering viktig fordi det åpner opp for økt politisk deltagelse. Dette vil igjen styrke en voksende business- og middelklasse som vil hindre maktkonsentrasjon i det autoritære regimet. Dette er drivkraften bak demokratiseringsprosessen i følge tilhengerne av det liberale argumentet.

Tilfellet i Egypt under Mubarak viste seg å være det motsatte. Istedenfor å svekke den autoritære strukturen ved økonomisk og politisk liberalisering, ble strukturen styrket. Tanken bak argumentet var at politisk og økonomisk liberalisering vil føre til en maktbalanse mellom staten og det private markedet. Business og middelklassen vil derfor i følge argumentet opptre som en motpol til staten som kjemper for demokrati. Dette stemmer ikke i Egypt. Business- og middelklassen ble kjøpt inn og inkorporert i regimet og ble støttespillere til maktkonsentrasjon og korrupsjon. De ble også rekruttert i det nasjonale demokratiske partiet. Resultatene reformene ga under presidentvalget i 2005 i teori skulle styrke institusjonenes representativitet og åpne for en mer rettferdig gjennomføring av valgene, viste seg i Egypt at regimet hadde full kontroll over valgresultatene og fusket i selve valgdagen.

I følge institusjoner først argumentet hevde at svake institusjoner og tidlig liberalisering kan føre til misbruk av institusjonene. I forbindelse med 2005-valget viste det seg at Mubaraks-regimet tilpasset de svake institusjonene til sin egen del, der det har vært mulig for Mubarak å bygge institusjoner som forsterket hans makt, snarere enn å forbedre institusjoner og folkets kapasitet til å bruke dem, som kan koste han makten. Slike institusjoner skulle hindre demokratisering. Her svekkes institusjoner først argumentet angående de moderate autokrater som de beste til å skape et solid grunnlag for demokratisering. Den historiske oversikten i Egypt har heller ikke vist noe intensjon om en gradvis demokratisering og folks benyttning av muligheter og kapasiteter.

Det transformative argumentet hevdet derimot at de moderate autokrater vil neppe sørge for demokratisering, nettopp fordi de vil bevare egen makt. Videre mener de transformative uforandret maktforhold vil hindre nye krefter til å kreve politiske og økonomisk rettigheter kan svekke demokratiseringen. Dette styrker tilhengere av transformasjonsargumentet fordi det har vist seg at makthaverne i Egypt hindrer all form for reformering og demokratisering. En maktendring i følge dette argumentet er nødvendig for demokratisering.

5 Mubaraks fall

Selv før Mubarak avsettelse var hans siste tiår som president preget av økende misnøye bestående av arbeidsdrevende protester og streiker. Disse uttrykket vanskeligheten med den sosioøkonomiske situasjonen i Egypt og tok til ordet for forandring på både i den sosioøkonomiske situasjonen og urettferdigheten som lå i det politiske systemet. Men hva som gjorde at protestene i Januar og Februar 2011 fikk folket til å vinne? Dette kapitlet skal gå gjennom prosessene som ledet mot Mubaraks fall. Vi skal i tillegg se på hvilke anbefalinger som blir gitt i de tre demokratiseringsteoriene og om disse teoriene kan forsterkes eller svekkes i lys av prosessene som ledet mot Mubaraks fall.

Det er forskjellige oppfatning om hva som er drivkraften bak en demokratisering i de tre demokratiseringsargumentene. I følge det liberale argumenter har ikke arbeiderbevegelsen en vesentlig rolle i demokratiseringen, det er i stedet de moderate elitene som sammen driver frem en demokratisering fordi det er kun de moderate elitene som er best egnet til denne prosessen. På en annen side mener institusjoner først argumentet at arbeiderklassebevegelsen kan presse frem en demokratisering, men prosessen drevet av arbeidere vil ikke lykkes fordi arbeiderne har radikale krav og vil derfor skape uro. Derfor skal denne klassen holdes tilbake. Transformasjonsargumentet mener derimot at arbeiderklassen har en viktig rolle i demokratiseringsprosessen og at de i motsetning til institusjoner først argumentet, kan presse frem endring av maktforholdene.

5.1 Arbeiderbevegelsen i Egypt

Opprøret i Egypt januar og februar 2011 har ikke oppstått på facebook og andre sosiale medier som noen vestlige propaganda hevder. Opprøret kan strekke seg minst ti år tilbake i tid. Egypt som er kjent for sitt industritekstilen og andre lett industri og vekstbransjer som bygg og anlegg som gjør at Egypt har en stor industriarbeiderklasse i arabisk målestokk. Statsviteren Rabab Al-Mahdi og profilert forsker ved AUC skrev en artikkel om lange kamptradisjoner i det egyptiske samfunnet drevet av arbeiderklassen. Hun skriver i hennes artikkel ”*Review of African Economy*” om den første egyptisk dokumentert streik i 1899 som var drevet av rullsigarett-arbeidere. Streiken varte i tre hele måneder og resulterte Egypt første fagforening. I motsetning til Norge var ikke arbeiderbevegelsen forbundet med fagforeningen. I 1940 hadde Egypt en sterk uavhengig arbeidsbevegelse som satte i gang flere aksjoner mot britene i årene 1946 og 1951. Men da Nasser kom til makta fikk den selvstendige arbeidsbevegelsen en brå stopp. I stedet ble det dannet egne statsdannede foreningskomiteer som skulle ta seg av arbeidernes saker. Og dermed ble fagforeningen en del av statens forlengende arm.

I 1991 inngikk Mubarak en avtale med verdensbanken om strukturtilpasning. Denne avtalen medførte høye matpriser, kutt på sosiale tjenester og økende arbeidsledighet. 7. Desember 2006 gikk flere arbeidere fra byen ”Mahala” som har en av landets største tekstilfabrikk. Noen av arbeidernes kampsaker var innføring av en nasjonal minstelønn, forbedring av arbeidsbetingelser, avsettelse av korruperte bedriftsledere som og retten til å danne uavhengige fagforeninger. Industristreiken gikk fra å være småstreik til en sosial bevegelse som tusenvis av arbeidere fra andre bransjer og andre type jobb sluttet seg til. Slogordene som ble brukt protestaksjonene var mot Mubarak og mot verdensbanken. Med de store arbeidsbevegelser og camping av telt foran Finansministeriet resulterte til slutt landets største uavhengige fagforening.

Igjen drev Mahalla-arbeiderne 6.april 2008 masseprotester mot stigende matpriser og innføring av minstelønn. Masseprotestene spredde seg over hele landet. Mubarak svarte tilbake med tåregasser og massearrestasjoner. I denne sammenhengen ble ungdomsgruppen 6.april dannet.

5.1.2 Arbeidernes kampsaker etterfølges av de unge

Til støtte for streikende arbeidere ble det dannet en facebook-gruppet med navnet ”6. April” i 2008 av to unge politiske aktivister som heter Israa Abdel Fatah og Ahmed Maher sammen med omtrent 10 andre personer. Gruppen hadde som oppgave å vise solidaritet med tekstilarbeiderne i industribyen Al-Mhalla som drevet masseprotester over hele landet. De støttet blant annet arbeidernes protester mot den sosioøkonomiske situasjonen i Egypt . Til tross for at streiker og protester som ble organisert av gruppen 6.april ble slått ned på av myndighetene, begynte gruppen å få tusenvis av nye medlemmer. De fleste medlemmene var unge og utdannede egyptere som tildels delte samme syn med 6.april bevegelsen og hadde håp på forandring i landet. Det foregikk debatter mellom medlemmene der de argumenterte for ulike syn mot hverandre. Men til felles var de fleste medlemmene enige om at det er mangel på demokratiskprinsipper i landet som alle har behov for, i tillegg var de fleste kritiske til den stagnerte egyptiske økonomien og korrupsjonen som hele landet er preget av.

”Vi er Khalid Said” er annen facebook-gruppe som ble opprettet av en ung mann som heter Wael Ghonim. Denne gruppen skulle minne om en gutt som heter Khalid Said som ble drept i Alexandria 6. Juni 2010 av to politimenn. Kafeieren vitnet om at politimennene slo Khalid fordi han hadde filmet dem mens de forsynet seg av et hasjbeslag. Gruppen ble en av de største gruppene på sosiale medier som var regimekritisk og senere ble gruppen brukt til oppfordring for protester til 25. januar 2011.

5.1.3 En splittet politisk opposisjon

Restriksjoner fra Mubaraks regimet og partiens inkorporering gjorde at opposisjonen under Mubarak var svak. Unntakstilstanden som Mubarak innførte siden han ble president ga ikke opposisjonen sjanse til å styrke seg heller. Unntakstilstanden begrenset opposisjonsaktiviteter ved å møte aktivistene med vold og massearrestasjoner. Ikke heller var de sekulære partiene sterke, tvert i mot var disse også svake grunnet demokratiske problemer innad, og i tillegg til begrenset valgkrets og ikke minst liten organisasjonskapasitet. Siden dannelsen av opposisjonsbevegelsen ”Kifaya”, kunne man observere at de politiske aktivitetene var delt i to, en pragmatisk og en revolusjonære.

5.1.4 De unge

Som nevnt tidligere var det hovedsakelig unge, utdannede fra øvre middelklasse som tok initiativ til opprøret i januar og februar 2011. Vi skal i dette avsnittet prøve å belyse noen årsaker på hvorfor akkurat de unge som var drivkraften bak masseprotestene i 2011.

For det første kan vi understreke at andelen unge har vokst dramatisk, ikke bare i Egypt, men i heler Midtøsten. Selv består den egyptiske befolkningen av omtrent 23 prosent unge kvinner og menn mellom tjue og tjue år.

I følge mine informanter er spesielt unge kvinner og menn mer engasjert i politikk enn de gamle generasjonene. De fleste unge er misfornøyd med situasjonen og ønsker et bedre liv. De ser på europeiske og amerikanske filmer og ser hvordan folk lever der og ønsker å ha det slik. I tillegg fremstille de fleste egyptiske serie- og filmhistorier to samfunnsklasser, ofte de fattige som har så vidt råd til mat og de rike som belyses i historiene som tyver, hasjselgere, politikere eller minisere som er korrupte. Egyptere har vokst opp med slike historier og har brede kunnskaper om hvor korrupert og utnyttet Egypt blir av regimet og de inkorporerte. I løpet av flere generasjoner har de egyptiske serier og filmer fremstilt diskriminering og hvordan fattige folk blir tråkket på og hvordan de rike blir rikere. En annen faktor som alle mine informanter nevnte før jeg rullet å spør, var det egyptiske media.(Journalist, Lærer, Student, Aktivist, intervju 2014).

5.1.5 Opprøret

Tusener av Egyptere samlet seg på den kjente frigjøringsplassen i Kairo "Tahrir" plassen og i tillegg til andre store byer i Egypt. Egypterne krevde forandring og en brå slutt på diktatorsystemet som varte over femti år. Den vellykkede avsetting av Ben Ali i Tunisia fikk unge egyptiske studenter og politisk engasjerte aktivister til å skape frem en folkebevegelse for å avsette Hosni Mubarak på samme måte som Ben Ali. De protesterte og sov i gatene i flere uker til Mubarak trakk seg fra makten.

Uten tvil er den tunisiske revolusjonen en grunn og ikke minst er en avgjørende faktor. Denne revolusjonen fikk det egyptiske folket og spesielt de unge til å forstå at det faktisk er mulig å avsette en diktatur som har vært over tretti år i makt og som skulle arve den videre til sin sønn Gamal. Den tunisiske revolusjonen beviste at de statlige institusjonene var svakere enn det man trodde. Den arabiske arven og den geografiske nærheten og ikke minst fellesskapet som lå i at både tunisiere og egyptere levde under samme problemer fikk egyptere til å tenke at de også klarer å knekke sin regime akkurat som tunisiere.

Her spilte de sosiale nettverkene som facebook og twitter en viktig rolle med å koordinere demonstrasjonene. Folk opprettet grupper og sørget for flere medlemmer som skulle spre videre informasjonen, henge plakater i gatene slik at de som ikke bruker sosiale nettverk blir også oppdatert. Aktivistene planlegget dato og begynte å opprette flere arrangementer under tittel "revolusjonen 25. Januar". Flere og flere egyptere begynte å respondere og samlet seg på Tahrir- plassen 25. Januar. Overraskende begynte mange demonstranter å slutte seg til etter hvert.

Alle gikk ut og hadde et felles krav om å avsette Mubarak, sosialrettferdighet og frihet. Dette bidro til å skape et felles mål og en plattform for revolusjonen. Men uenigheten mellom partiene og gruppene om de skulle forhandle med regimet eller ikke. Ungdommene ønsket ikke å forhandle før etter at Mubarak forlot makten. Andre som de kjente partiene "Wafd" og "Tammau" ville derimot forhandle med generalen Omar Suleiman som ble den nyutnevnte visepresidenten. Det så ikke ut til at de kom til et kompromiss. Tidligere grupper som hadde tidligere konkurrert mot hverandre som liberale, islamister, sekulære og venstrevendte stilte

seg opp i demonstrasjoner mot regimet. Den brede folkemobilisering i tillegg til den samlede styrken og ikke minst militærets handlinger tvang til slutt Mubarak fra makten.

Til forskjell fra revolusjonen i Tunisia, fremstod det egyptiske militæret som ambivalent; de gikk ikke til angrep mot protestantene som tilfellet var i Tunisia, men heller ikke stoppet volden mot protestantene fra Mubaraks støttespillere. Forskjellen er at det egyptiske militæret er en integrert del av det politiske og økonomiske systemet til Mubarak, men det tunisiske militæret hadde neppe lojalitet til Ben Ali og i tillegg ingen økonomiske interesse i å opprettholde regimet

6 SCAF overtar makten

Over to uker med kamp og press fra USA og SCAF mot Mubarak resulterte at Mubarak overførte makten til militæret. Opprøret var over og nå skulle SCAF begynne med første fasen av demokratiseringsprosessen som hele verden var spent på. Til tross for at Mubarak ble avsett hadde fortsatt det statlige byråkratiet, ministere og byråer i tillegg militære kontroll over landet. Selv om militæret støttet opprøret var det likevel en del egyptere som var skeptisk til militærets overtagelsen av makten. Men fordi Egypt er et muslimsk land har de fleste tillit til militæret som også Quranen, muslimers hellige bok hadde beskrevet det egyptiske militære som lojale fra 1500 år siden.

De unge revolusjonære hadde ikke foreberedt seg til hva som venter framover. På lik linje med Kifaya, hadde ikke de unge en politisk strategi som de kunne presse SCAF gjennom, noe som gjorde at de i praksis hadde lite kontroll over fasen etter Mubarak. I tillegg inkluderte ikke SCAF opposisjonsmedlemmer i deres tiltak og styrte prosessen med en sterk hånd.

I følge institusjoner først argumentet er de moderate autokrater best egnet til å styre en ordnet demokratisering. Tilfellet i Egypt viste at SCAF styrte demokratiseringsprosessen og skapte et grunnlag for den videre utviklingen av demokratisering. SCAF inviterte representanter fra de unge demonstrantene fra Tahrir-plassen til forhandling, men styrte prosessen med en sterk hånd. Selv om grunnlovserklæringen var preget av noen klager og uro, kan vi likevel si at SCAF gjennomførte prosessen på en stabil måte. Institusjoner først argumentet hevder at det er nødvendig med en sterk styring i en tidlig fase av demokratiseringsprosessen. Vi skal se videre om SCAF har styrt prosessen på en stabil måte for å oppnå demokratisering. Hvis dette er tilfellet vil institusjoner først argumentet styrkes. Hvis det viser seg at SCAFs intensjon om å lede prosessen på vegne av egne mål og ønsker, kan denne utviklingen svekke argumentet om at det er de moderate autokrater som er best egnet til å styre demokratiseringsprosessen.

6.1 SCAF for eller mot folket?

Oppheving av unntakstilstanden var blant kravene fra opprøret den 25 januar. Etter at SCAF overtok makten ble krigsretten utvidet til å gjelde vanlige politiske sivile, mens under Mubarak gjaldt krigsretten høyprofilerte politiske saker. Mange sivile ble fanget og anklaget

for å ha holdt på med kriminelle saker som voldtekt, våpenbesittelse, brudd på portforbudet i tillegg til tyveri og misbruk på andres eiendom.

Straffen strakk seg fra flere måneder med fengsel til dødsstraff. Andre saker som også sivile ble tiltalt for var kritikk av militæret, publisering av slagord eller kritikk på sosiale medier, TV eller aviser. Journalister, bloggere, menneskerettighetsaktivister var de som ble mest rammet. Noen ble sluppet fri etter avhør, mens andre ble stilt til militære domstoler. Blant de som fikk militære dommer er Sayyid Abdel Ati som ble siktet for å ha skrevet en artikkel basert på løgn om at det var en politisk avtale mellom islamistpartiene og myndighetene og flere andre eksempler som protestaktivisten Amr el Baheiry som ble dømt til fem års fengsel for hans protestaktiviteter.

6.1.1 SCAFs utvidet unntakstilstanden

Egypt har levd kontinuerlig under unntakstilstanden siden Mubarak ble president i 1981. Denne loven tillater myndighetene til å forby offentlige samlinger og arrestere personer uten tiltale. Loven ble brukt til å anholde titusener egyptere i mange år, noen ganger grunnet politiske årsaker. Politiske aktivister ble anholdt og dømt i krigsrett med tortur som et virkemiddel til å tilstå. Den gir autoritet til å stille personer overfor spesielle sikkerhetsdomstoler som ikke møter internasjonale rettferdighetsstandarder.

Opphevelsen av unntakstilstanden ble utsettet flere ganger av SCAF, til informasjonsministeren Osama Heikal informerte om at loven skulle i stedet utvides for å hindre demonstrasjoner som forstyrret trafikken, så vel som de falske informasjonene som truet nasjonens sikkerhet.

Mer enn 12.000 egyptere ble arrestert og dømt i krigsrett. Sivile ble anholdt uten grunn. Mange egyptere følte at situasjonen ble verre etter Mubarak, noen angret revolusjonen og flere facebook grupper ble opprettet under navnet ”Vi beklager vår president, Mubarak”. Andre anklaget SCAF å ha avtalt med Mubarak om å få folket til å angre på opprøret og fortsatte sitt håp om å kjempe mot urettferdigheten (Kefaya medlem, 2014 Intervju).

6.2 Grunnlovsendring

Artiklene som skulle endres omhandlet b.l.a valgsystemet i Egypt og skulle danne grunnlag for friere, rene og mer rettferdige valg. SCAF utnevnte en komite bestående av åtte menn som skulle endre på åtte artikler i grunnloven fra 1971 og kansallere en niende artikkel som tillit myndighetene å se bort fra grunnlovsgarantier i saker relatert til terrorisme (Artikkel 179 fra 2007).

Komiteen ble ledet av en offentlig person i Egypt, kjent for sin kritikk av Mubaraks regime og ikke minst kjent for sine ideologier på en større rolle for Islam i staten, mannen heter Tariq al-Bashiri. I tillegg utnevnte SCAf Sobhi Saleh, en prominent person i MB. Verken opposisjonspartier eller ledere fra Tahrir- bevegelsen eller kvinner ble utnevnt i komiteen.

Egypterne fikk under en måned til å sette seg inn i grunnlovsendringene. Den nye grunnloven omhandlet en begrensning av presidentperioden til fire år med mulighet til to perioder. Blant annet omhandlet grunnlovsendringen bedre juridisk tilsyn ved valg, begrensning av muligheten til å erklære og utstede unntakstilstand, samtidig et grunnlag for å vedta en ny grunnlov etter valgene. Den omhandlet også at presidenten, eller halvparten av medlemmene i parlamentet kan i følge dokumentet, ta til ordet for en ny grunnlov og opprette en forsamling på hundre medlemmer som sammen skal forfatte en helt ny grunnlov.

Svakheter ved grunnloven var at det kun ble endret åtte artikler med en grunnlov bestående av mange arvende autoritære artikler. Mange av endringene manglet klare retningslinjer for hvordan de fremkommende prosessene i demokratiseringen skulle gjennomføres

6.2.1 Den store splittelsen

Det Egyptiske folket har levd under unntakstilstanden i mer enn 31. Denne loven ble brukt av myndighetene som en unnskyldning for brudd på menneskerettighetene, særlig i forhold til ytringsfrihet, organisasjons-, forsamlings-, og religionsfrihet. Folket ble tvunget i flere år til å holde sine meninger tilbake grunnet frykt for arrestasjon og tortur, men etter at Husni Mubarak ble tvunget til å gå av har folket blitt frie til å si hva de mener. Med fravær av demokrati i flere år vokste generasjonene etter demokratiske begrensninger og da diktatoren ble styrtet trodde folket at de nå kunne tvinge frem egne meninger på andre og kallet dette ”demokrati” (Journalist, Forsker, Aktivister 2014 Intervju).

Før folkeavstemningen ble det tydelig hvem som støttet og ikke støttet grunnlovsendringene. Opposisjonen ble splittet til islamister ja-side og sekulær nei- side. På ja siden stod MB og på nei siden stod de sekulære delene av opposisjonen. Folkeavstemningen ble holdt i to omganger, den første 15 og den andre 22 desember. Ja- siden vant med 63,8 prosent av stemmene i folkeavstemningen om grunnlovsendring. Dette viste det offisielle resultatet fra den egyptiske valgkomiteen. Det var kun 32.9 prosent av de som har stemmerett som deltok i folkeavstemningen opplyste valgkommisjonens president Samir Abu el-Matti.

Opposisjonen hevdet at det var valgfusk slik tilfellet var under Mubarak og ba valgkommisjonen til å etterforske og legge fram offisielle tallene i Kairo. Motstandere kritiserte måten SCAF styrte prosessen. I følge mine informanter var prosessen lukket og uklar, i tillegg til at den lignet på en prosess fra Mubaraks regimet og at SCAF ikke tok hensyn til opposisjonen. Men etter hvert klarte SCAF å høste tillit for å ha holdt fritt og rettferdig valg. SCAF prøvde å bevise at de kunne overføre makten til et sivilt styre, noe som skilte seg fra Mubaraks valg.

SCAF impliserte at de ville holde presidentvalg så snart folkeavstemningen om grunnlovsendring var avgjort. Ja- siden som bestod i en stor grad av Brorskapet, argumenterte for at endringene i grunnloven minnet på fleste punktet fra artikkelene i 1971- grunnloven. Noe som gjør at dokumentet er akseptabelt for perioden frem til Egypt får en ny president og danne et parlament som kan følge arbeidet med det nye grunnlovsdokumentet. Brorskapet støttet opp prosessen og sørge for at militære så fort som mulig overføre makten til et sivilt styre. I følge mine informanter klarte Brorskapet å tilpasse seg forholdene slik at de kunne demonstrere styrken sin. I tillegg visste Brorskapet at endringene i grunnloven ville gi dem den beste sjansen til å vinne valget. Videre mente mine informanter at Brorskapets lange

historie med undertrykking vil gjør at de fleste har håp på dem og anser dem som de gode som ble undertrykt av de onde. Et dypt skille ble skapt i perioden med folkeavstemning som var vanskelig å løse. Ikke bare mellom islamister og sekulære, men også sekulære delte seg i grupper hvor unge krevde om store forandringer mens de eldre ikke ønsket like store forandringer som de unger. De eldre ville heller forhandle med SCAF for å oppnå sine mål og i tillegg hindre at islamistiske organisasjoner islamiserer Egypt.

20. mars 2011 annonserte SCAF grunnlovserklæringen med et dokument bestående av 63 sider med en skult forfatter. Mange var forvirret og kritiske til erklæringen og mistenkte SCAF om å ha endret dokumentet etter deres ønsker og mål. I tillegg understrekte SCAF om at grunnlovsreformen skal vente etter presidentvalget er vedtatt. Mange antok at grunnlovsreformen skulle fullføres etter presidentvalget og parlamentsvalget, men etter SCAFs erklæring om å vente etter presidentvalget, forstod folk at det er SCAF som skal gi parlamentet å velge de hundre medlemmene som skal forfatte grunnloven, og ikke en den nye presidenten som skal gjøre det. SCAF gjorde det tydelig her at de ville fortsette med makten under grunnlovsprosessen og vil med dette komiteens medlemmer. Egypterne begynte deretter å presse SCAF til å avholde presidentvalget så fort som mulig.

6.2.2 SCAF og de tre argumentene

Selv om SCAF lyttet til representanter fra opposisjonen og inkluderte dem til forhandlingsbordet, likevel ga SCAF ikke hensyn til representantenes ønsker i prosessen. Som vi nevnte tidligere viste det seg at de unge demonstrantene hadde høyere krav enn de gamle generasjonene som støttet islamistene eller den sekulære fløyen. De gamle generasjonene ville heller forhandle med SCAF enn å være strenge og trekke seg ut som de unge.

Et fokus som passe godt in i institusjoner først argumentet er at SCAF er en tydelig hierarkisk bygd institusjon som viste at det var kun de som styrte prosessen under grunnlovsendringen. SCAF gjorde det klar at de ikke hadde planer om å åpne en fullstendig demokratisering med det første, men heller styre landet med en fast hånd for å skape stabilitet i landet og hindre uro. Spesielt fordi perioden etter Mubaraks fall var preget av uro mellom borgerne. Flere rømte fra fengselet og mange utnyttet situasjonen og begynte å stjele fra andres eiendommer.

I følge mine informanter beskyttet de fleste menn områdene sine med sverd og kniv. Ikke bare menn, men også ungdommer og barn. Alle gikk ned fra huset og satt i gatene klar til å angripe tyvene som utnyttet situasjonen i Egypt. De feste egyptiske borgere støttet SCAF i denne perioden og viste fornøyelsen ved å rope ”Borgere og militæret er hånd i hånd”.

Etter grunnlovserklæring som førte med seg i følge mine informanter, den store splittelsen mellom den sekulære og den islamistiske siden ved de islamistiske stod sterkt i parlamentsvalget og hos folket, mens den sekulære delen hadde en veldig svak posisjon både hos folket og som organisasjonskapasitet.

Institusjoner først argumentet svekkes når SCAF viste etter grunnlovserklæring med et dokument bestående av SCAFs behov for å sikre sin posisjon i den videre prosessen. Dette viste at de som var igjen fra det gamle regimet ville sikre deres privilegier og at de ikke hadde intensjon om å styre landet på bakgrunn av demokratiske prinsipper og retninger. Denne bevegelsen som er mer autoritær støtter transformasjonsargumentets antagelser om at de moderate autokrater vil neppe foreta et reelt demokratisk styre på bekostning av deres posisjon og privilegier.

Det øverste militærrådet, SCAF lovte befolkningen å etterkomme kravene fra revolusjonen. Etter Tantawi fikk makt i Egypt ble flere sivile drept, torturert i fangenskap og flere ble dømt av militære domstoler. Overgrepene mot de sivile under Tantawi var verre enn tilfellet var under Mubarak. Kvinner ble forsøkt å bli hindret i protester ved at de ble dårlig behandlet, slått ned i gatene og dratt deres klær av under protester av sikkerhetsstyrkene

6.2.3 Nye partier

Etter Mubaraks fall i 2011 begynte nye partier å dukke opp i tillegg til partier som var undertrykt som MB som endelig fikk sjansen til å registrere sitt politiske parti de hadde strevet etter i mange år under Mubarak og tidligere presidenter. Denne gangen registrerte MB et nytt parti med navnet Frihet og rettferdighetspartiet (FJP) ledet av Mohammed Badie. Mange andre og nye partier dukket opp i perioden før valget og medførte et uoversiktlig bilde i denne perioden. Islamistene var organiserte, noe de andre sosiale og liberale partiene ikke

var. Men tilslutt hadde de fleste partiene gange like politiske plattformer i og med at partiene prøvde å bevege seg mot sentrum. Presidentvalget var mellom de sekulære og de islamistiske. De sekulære partiene hadde mangel på den sosiale basis og en politisk struktur. Dette fordi systemet i Egypt fungerte ikke slik at partiene skulle ha en base der de kunne sanke stemmene fra. Autokratiet fungerte med undertrykking av motstandere og valgfusk. Derfor hadde verken de etablerte eller de nye sekulære partiene noe erfaring med organisering og strukturering i slike tilfeller. Dette hadde som sagt MB. I motsetning til andre partiene hadde MB et partiprogram noe de revolusjonære gruppene også manglet.

6.2.4 Oppsummering

Vi kan se at militæret i Egypt er en sterk institusjon i det egyptiske samfunnet. Dette kan blant annet merkes ved at alle presidenter før Mubarak, inkludert han selv var militære personer, i tillegg at det var militærrådet som overtok makten etter Mubarak ble styrtet. Etter drapet på Sadat, iverksettes Mubarak unntakstilstanden som en reaksjon på volden mot presidenten Sadat og fikk militæret til å styrke sin maktposisjon og økonomiske ressurser. Etter Sadat ble drept ønsket Mubarak å styrke militærets posisjon og militæret siden 1980-tallet begynte å vokse. Militæret er derfor som vi ser, en institusjon med innflytelse på makten i samfunnet, i tillegg har militæret en hierarkisk struktur. Derfor har SCAF vært og er fremdeles en sentral aktør og viktig institusjon.

6.3 Det muslimske brorskap

Brorskap har gjennom årene jobbet for implementeringen av sharia som var i deres øyne essensiell for revitaliseringen av islam og det muslimske samfunnet. Sharia var et altomfattende system som omhandlet alt fra menneskerettigheter, demokrati, samfunn, politikk, lover og regler. Islamsk lover og regler omhandlet ikke bare menneskets relasjon til Gud, men også menneskers forhold til hverandre. Dermed kunne ikke religion og stat være adskilt fra hverandre fordi meningen med sharia er å praktisere disse lovene i praksis.

Det muslimske brorskapet oppstod i en periode preget av vold og uro. Det britiske imperialisme hadde ført med seg sekularisering av lovverket og en kulturell innflytelse på det egyptiske samfunnet. Islamske verdier ble erstattet til en viss grad av vestlige normer som ble sett på som feil og motstridende til islam. Brorskapet mente det var nødvendig å styrke islam og dens rolle i samfunnet etter at britiske satte sine spor. "Ijtihad" måtte nå åpnes med en gjentolkning av Islam som passer dagens samfunn og ikke kopiering av profetens samfunn før i tid.

Deres ideologier bygget på tanker fra 1800-tallet av blant annet Mahmud Abdu og Rashid Rida. Islamisering av samfunnet skulle skje ovenfra ved politisk reform, og nedenfra ved bevisstgjøring av individer. Al-Banna hadde som hovedpoeng å implementere sharia i samfunnet, han ønsket reform og ikke revolusjon. I følge Al-Banna var selve implementeringen av sharia som definerte islamske staten, ikke hvilken politisk form den skulle få.

Al-Banna gjorde det tydelig i hans tid at autoriteten til å styrke skulle komme fra folket og ikke fra Gud. Her var ikke pariter nødvendige for et representativt styresett. Det som var nødvendig at demokrati krevde meningsfrihet og at nasjonen skal bli representert i regjeringen. Folkerepresentasjon skulle skje gjennom konsultasjon og den representative institusjonen måtte bestå av lovspesialister og menn med lederegenskaper. Medlemmene skulle da representere nasjonens meninger og synspunkter. Den representative forsamlingen skulle bestå av "Ahl Al Shura", her skal saker ut fra flertallsprinsippet blir vedtatt.

Forholdet mellom organisasjonen og det egyptiske regimet fra starten av har siden 1954 vært preget av konflikter og sammenstøt. De mest sentrale personer ble arrester etter et mislykket

attentat mot den tidligere presidenten Gamal Abdel- Nasser, som da var statsminister. Så mange som 1000 medlemmer av Brorskapet ble arrestert. Etter denne hendelser ble Det muslimske brorskapet dømt til å graves under jorda. Sentrale medlemmer ble fengslet, henretter, og fengslet til livstid, som Al-Hudaibi. Selv om organisasjonen ble svekket, fortsatte de likevel aktivitet.

I løpet av 80-tallet sluttet flere medlemmer seg til Brorskapet, medlemmer som ikke hadde vært fra starten og har ikke opplevd forfølgelsen under Nasser. For første gang deltok det Brorskapet i parlamentsvalget og vant 36 seter. De oppnådde en viss grad av legalitet. De hadde som fokus å innføre islam i den nederste delen av samfunnet.

I løpet av 70-tallet utløpte de voldelige tendensene til islamistene i egne organisasjoner, slik som Al- Jihad, Al- Jama og Al- Islamyya. Al Sadat ga i sin periode en viss frihet som hadde kommet islamistene til gode. Han økte gradvis press på 70-tallet mot Brorskapet og sine motstandere med en stor bølge av arrestasjoner. Han ble til slutt mordret av Al- Jihad medlemmene og Husni Mubarak overtok makten i 1981.

Selv om Mubarak gjennomførte et relativt fritt politisk frihet, fulgte imidlertid en ny bølge av innstramninger etter parlamentsvalget i 1984 grunnen stadig voldelige islamistiske aktiviteter. Myndighetene begynte å slå hardt på islamistorganisasjoner både de ekstreme og de moderate, de voldelige og de ikke voldelige. Islamistene fikk flere avslag om å danne et parti, først i 1998, 2004, 2007. Etter flere mislykket forsøk om å danne et politisk parti ga de likevel ikke opp. De fortsatte aktivitetene under et semi-legal status med en konfliktfylt forhold til Mubaraks regimet helt frem til opprøret i 2011.

6.3.1 Al wasat og Brorskap

For å oppsummere kan man si at både Det muslimske brorskap og Hizb Al-wasat uttrykker at innføring av sharia er å iverksette den allerede eksisterende paragrafen som sier at islamske lov er hovedkilden til lovgivning. Begge gruppene taler om reform og en positiv utvikling av samfunnet. Særlig Al-wasat understreker behovet for nytolkning som er tilpasset tid og sted som passer best for samfunnet.

Det er forskjeller mellom brorskap og Al-wasat om ikke- muslimers politiske rettigheter. Brorskapet uttrykker tydelig at ikke- muslimer ikke har rett til å stille seg til presidentvalg.

Al-wasat mener derimot at ikke- muslimer har denne retten. I tillegg er ikke- muslimer lite omtalt i Brorskapet fordi temaet oppfattes som kontroversielt. Koptere omtales som brødre og har like rettigheter som muslimer som borgere, men statslederskapet er det eneste der Brorskapet skiller mellom muslimer og ikke- muslimer. Al- wasat har alltid lagt til rette at muslimer og koptere har like rettigheter og plikter, her kan koptere også være med på utforming av lover og regler. Koptere er også pliktige å stille til forsvar og administrasjon av staten. I følge Al-wasat skal sharia følges av begge, bortsett fra lover som strider mot kopteres religion. Hvordan Al-Wasat og Brorskap ser på kvinners politisk deltagelse og kvinners rolle i det egyptiske samfunnet er forskjellig. I følge Brorskapet er kvinners hovedansvar i hjemmet med husarbeid og barneoppdragelse. Kvinner har ikke rett til lederstilling og heller ikke i dommerembetet. Noen juridiske og økonomiske rettigheter fremheves, og i noen tilfeller er kvinners rettigheter likestilt med menn. Kvinner kan arbeidet utenfor hjemme og til politisk deltagelse så lenge det ikke går utover hjemmeoppgaver. Brorskapet fremhever også at kvinner ektefelle er deres formyndere, og selv om dette skal baseres på kjærlighet, har ektefeller rett til å bestemme over deres kvinners deltakelse i samfunnsoppgaver og politisk deltagelse.

Al- wasat på sin side mener at kvinner skal være likestilt med menn. De kan stille til valg og være statsledere og dommere, men har til dels like syn om kvinners plikt til hjemmet. Likevel fremhever Al- wasat viktigheten med kvinners deltagelse i politikk og samfunnet. De vektlegger ikke ektefellers formynderskap og understreker kvinner plikt til stemmerett.

6.3.2 Brorskap fikk endelig makt

Egyptere kunne ikke forestille seg at Brorskap kommer til makten, ikke heller brorskap selv. Forholdet mellom Mubaraks regimet har vært karakterisert ved et klar asymmetrisk. Til tross for de tidligere presidentenes politikk om politisk frihet og åpen deltagelse, har likevel opposisjonen alltid vært undertrykt der ingen opposisjon kunne oppnå en reell opposisjon eller makt. Etter åtti år kom Brorskap til makten og nå skulle de endelig innføre sharia og de islamistiske ideologiene som de mener skulle ha blitt innført helt siden Hassan Al-Banna dannet Det muslimske brorskap. I neste kapittel skal vi se på ulike faktorer som fikk MB til å

kunne oppnå sin drøm og hvorfor gikk ikke det mer enn ett år før Brorskap ble utryddet av militæret og Sisi ble den nye helten.

6.3.3 Morsi høster misnøye

Som nevnt tidligere fikk islamistene til sammen over 72% av setene i Parlamentet. Vi ville heller stemme på fienden enn på en person fra det avdøde partisystemet til Mubarak (Journalist, 2014 Intervju). Motstandere til Mohammed Mursi fryktet at Egypt skal islamiseres og hele Midtøsten.

Mohammed Morsi holdt flere taler der han brukte sterke ord mot Israel og USA. Han gjorde det klart at han ønsket å gjøre det islamske brorskap til den regionale stormakten. Egypterne ble selv skremt over hans taler og anså han som en trussel for Egypt (Forskjer, Lærer, Journalist Intervju, 2014).

Morsi og hans tilhengere mente at landet har blitt bedre økonomisk og et sted som har blitt bedre å leve i sammenlignet med perioden under Mubarak. Statistikken derimot forteller det motsatte. Egypterne slet med mangel på gass og diesel. Arbeidsledigheten steg til tolv prosent, økonomien ble enda mer svekket og ikke minst, noe som plaget egypterne mest, stadig strømbrudd som kunne vare fra 2-6 timer et par ganger i løpet av døgnet.

De første månedene etter Morsis maktovertakelse begynte menneskerettighetsorganisasjoner og det egyptiske media og ikke minst Al- Jazeera å utlyse flere hendelser med torturering og pågrep av mindreårige fra salafist-, og brorskapmedlemmer. I tillegg inkluderte ikke Morsi opposisjonen i styringsorganer, i stedet utnevnte han tilhengere av brorskap og andre islamistiske støttespillere i de viktigste posisjonene. I tillegg tok Morsi en beslutning om å sparke de øverste generalene, forsvarsministeren og forsvarssjefen Mohammed Al-Tantawi. MB ønsket med dette å benytte seg av muligheten for å vise at det er de som sitter med makten. De fleste talene til Morsi begynte og avsluttet med verser fra Quranen. I talene forsøkte Morsi å fremme seg selv som en frelse. I en tale 13. Juli 2013 sa Morsi i en tale:

” Jeg er villig til å jobbe dag og natt for dette landet. Ingen skal bestemme over Egypt, Egypt skal bestemme over seg selv. Uansett hvor sterk, hvor mektig, hvor stor motstanderen er, ingen klarer å vinne over Egypt. Drivkraften bak revolusjonen var ikke sult, drivkraften var frihet, rettighet og villighet til å kunne styre og ikke bli styrt. Ikke la dem stjele revolusjonen, uansett hvilke unnskyldninger det gis. Ørkenen er stor, ulvene er mange, men dere kan motstå dem, dere kan vinne over dem. Jeg vil og jeg skal ta vare på dere, jeg vil ta vare på barn som skal ta over makten i fremtiden. Jeg vil ta vare på kvinner som skal være våre mødre i fremtiden. Jeg ofrer livet mitt for dere (..)”.

Egyptere hadde ikke tro på det han uttalte seg for. Det virket urealistisk spesielt fordi Morsi ikke kunne håndtere krisesituasjonene på en fornuftig måte, i stedet gjorde han situasjonen verre og de fleste talene hans bestod av latterlige ord og uttrykk som han brukte (Journalist, Forsker, Lærer, Husvert Intervju, 2014). Et eksempel er talen fra (dato) der Morsi sa: *”Hvis en finger fra utlandet blander seg i Egypt, skal jeg skjære den av. Jeg har lagt merke til to tre fingrer som prøver å spille her”*. En annen tale (dato) sa Morsi:

Egyptere gikk ut i tahrir-plassen og ropte ”av med Mursi”. Det var general Abdel Fattah Al Sisi som tok avgjørelsen om å avsette Morsi som president 3. Juli 2013. Sisi ble helt for de som er motstandere av MB.

Etter at Morsi ble avsett av Sisi, organiserte brorskaptilhengere i store protester i Kairo. De hevde at militæret hadde ikke legitimitet til å avsette en president som er demokratisk valgt. Etter nesten to måneder med protester, gikk militæret til aksjon mot Morsis-tilhengere. Flere hundre mistet livet i følge militærets tall, mens Brorskapets tall lå på flere tusen. Protestene mot Morsis avsettelse resulterte til en blodig massakre. Den midlertidig presidenten erklærte unntakstilstanden for en måned frem i tid og mange fryktet at det gamle militærregimet er tilbake.

Flere av Morsis- tilhengere mente at koptere var bak kuppet og gikk til kraftig angrep mot kirkene. Selve den koptiske paven Tawardos II, gikk offentlig ut og støttet avsettingen av Morsi den 3. Juli og ble truet om å bli drept av flere islamister som støttet Morsi. Flere koptere har blitt drept siden avsettelsen av Morsi og rundt 50 kirker ble satt i brann, i tillegg til butikker og skoler eid av koptere har lidd samme skjebne. To bibelselskapets butikker i Egypt ble også brent og totalødelagt.

6.4 Pro-Brorskapet vs anti-Brorskapet

Flere kristne meldte støtte og hjelp fra deres muslimske naboer som støttet kristne under angrepene. Mange muslimer gikk ut i gatene for å beskytte kirkene og kristne mot voldelige islamister. De hjalp med slukningsarbeid og reddet flere kirker mot brann. Brorskap og flere voldelige islamister som støttet Mursi mente at kuppet var mot Gud og mot Demokratiet. De brukte kristne som sydebukker for ta hevn på avsettelsen av Mursi fordi alle som støttet avsettelsen og kristne var mot Gud og måtte drepes (Forsker, Lærer, Student, Imam, Intervju, 2014).

Pro-Brorskap truet soldatene og militæret flere ganger. Dagen etter den Sinai-baserte gruppen ”Ansar Bit Al-maqdis” truet de egyptiske soldatene med angrep dersom de ikke forlater hæren, skjedde det en stor eksplosjon i byen Mansoura sør for Egypt der flere politimenn ble drept. Mursis tilhengerne krevde at Mursi skal bli gjeninnsatt. Mange av dem ble drept under demonstrasjoner av sikkerhetsstyrker fordi det egyptiske militære anklaget dem for å være en ”terrorgruppe” som utgjøre en trussel mot den egyptiske nasjonen.

6.4.1 Rabia Al-Adawyya

Stort sett hadde Mursi-tilhengere oppholdt seg ved moskeen Rabia siden president fra Brorskap ble avsett av militæret 3.juli. Myndighetene mente at demonstrantene har demonstrert lenge foran Rabia og at nå er det på tide å få ro i landet.

Enda en stor splittelse inntraff etter sikkerhetsstyrkenes angrep Mursi-tilhengere ved moskeen ”Rabia”. Feltsykehuset ved Rabia al –Adawyya meldte mer enn 200 omkomne og 4000 sårede, mens Al-jazeera oppga 120 drepte og over 4500 skadede personer fra Mursi-tilhengere. Brorskapets- talsmann Gehad El-Haddad mente at militæret hadde ikke til sikte å hindre demonstrasjonen, de skøyt for å drepe snarere enn å såre. Flere strømmet seg ut i de

egyptiske gatene enten for å vise støtte til militæret eller for å kreve gjeninnsettelsen av Mursi.

6.4.2 Muris- symbolet

Moskeen Rabia ble oppkalt etter en kvinne fra byen Basra i Irak som skrev dikt der hun introduserte tanken om den rene gudskjærlighet. Den mystiske gudsopplevelsen fikk stor oppslutning og skapte fremragende litterære uttrykk. Rabia regnes som den viktigste og mest innflytelsesrike kvinne som retningen Sufisme referer til. Kjærlighetenes betydning i Rabias uttalelser og tekster kommer til uttrykk i beskrivelsen av hennes forhold til Gud, både i fysisk og åndelig forstand der fysisk skjer ved en asketisk livsførsel som innebar avkall på materielle goder, faste og vake. Den åndelige forstanden innebar en mental tilstand ved bønn og samtaler med Gud. Rabia utarbeidet tekstmateriale som nettopp berører og uttrykker kjærligheten til Gud i disse situasjonene.

Studentene som er tilhengere av den avsatte presidenten demonstrerte også i Tahrir-plassen. Demonstrantene ropte ”Ned med militærregimet” samtidig som de viste tegn med fire fingrer. Dette symbolet skulle minne om hendelsen den 14. august da sikkerhetsstyrker stormet Mursi-tilhengerne ved Rabia moskeen i Kairo. At Mursis-tilhengerne samlet seg ved moskeen Rabia var helt tilfeldig, uten en spesiell tilknytning til selve moskeen. Og symbolet Rabia ble heller ikke brukt for selve Rabia kvinnen, men heller som et symbol på å være tilhenger av Mursi. Politiet stormet Tahrir-plassen og sørget for å splitte demonstrantene ved bruk av tåregass som resulterte at demonstranter flyktet til gatene i nærheten, såret av gassen.

6.4.3 Oppsummering

Det muslimske brorskapet ble dannet av Hassan Al-Banna i 1928 og var den mest organiserte opposisjonsgruppe i Egypt. Brorskapet bestod som en reaksjon på forholdene under det britiske kolonistyre. Målet var å innføre muslimske verdier og islamsk lovgivning i samfunnet og det politiske systemet. MB hadde stor støtte av de fattige i Egypt som tilsvarer mer enn 60% av befolkningen. Islamistene har alltid ønsket å innføre sharia i staten. Da Egypt gikk fra kongedømme til republikk gjennom et blodløst kupp av de frie offiserne ledet av Nasser i 1952, ble kampen mot MB trappet opp. Først dreide MBs fokus i samfunnet om sosial hjelp spesielt i situasjoner hvor presidenten ikke stilte opp for folket. På grunn av dette begynte Egypts presidenter å oppfatte MB som en stor trussel mot regimet, spesielt fordi MB hadde klart å inspirere andre islamister i andre deler av Midtøsten.

7 Opprøret mot Mursi

Mursi ble president 30.juni 2012. November samme året begynte Mursi å utvide makten sin, slik begynte egyptere å få dårlig inntrykk av han. Misnøye blant mange egyptere begynte stadig og vokse, til og med ble Mursi kalt ”en ny farao” av opposisjonsleder og tidligere IAEA-sjef Mohammed Al-Bradii. Som tiden løp med Mursi som president, begynte egyptere å føle at Mursi ikke var en karismatisk leder og passet ikke inn i denne stillingen. Det som fikk begeret til å flyte over for egyptere flest, var da Mursi utvalgte islamistiske personer til høye stillinger. Da fløte egyptere at befolkningen virket mer splittende, pro-Mursi på en side og anti-Mursi på den andre siden. Egyptiske presidenter før Mursi tilhørte militæret og landet ble styrt i over seksti år med militære aktører helt til det store opprøret i 2011 da Mubarak ble styrtet og overførte makten til SCAF. Ett år etter ble Mursi president. Mursi gikk fra å være president fra et parti som har vært undertrykt i flere år til å være en islamistisk ”farao”. Bare noen få dager etter Mursi ble Egypts første folkevalgte president, ble han oppfattet som en ”dum” president med ingen erfaringer.

Morsis taler gjorde det verre for han selv. Han brukte ord og dikter som fikk de fleste egyptere til å tenke at Mursi er ikke noe leder og fikk folk til å frykte ham. I følge mine informanter som er motstandere av Mursi mente Mursi var politisk svak, hans taler bestod av ren fantasi og diktning. Han virket ikke som en leder, han virket som en klovn (Journalist, lærer, båt kaptein, butikksjef, intervju 2014).

I tillegg til dette ble situasjonen ikke bedre, men verre under Mursi. Dårlig økonomi og økende strømbrudd irriterte befolkningen. Islamistiske aktivister som tilhørte MB og andre islamistiske organisasjoner følte at de hadde mer makt enn andre. De tillot seg selv å bestemme over hvordan folk skulle klær seg ut og hvilket normer og regler folk måtte følge i offentligheten, for eksempel forbudt med kjærestepar i offentligheten eller at jentene gikk med trange klær som kunne vise kroppsformen. Slike vestlige livsstil mente islamistene måtte forbys i og med at MB har makt og da måtte alle følge sharialoven. Misnøyen blant befolkningen økte og tok afor å styrte han også.

7.1 Abdel Fatah Al-Sisi

Som nevnt tidligere har de militære kontroller omtrent førti prosent av økonomien og har egne domstoler, soldater og offisere og er ikke underlagt grunnloven på samme måte som andre egyptiske borgere. Sisi slo ned på opposisjonen og stilte tusenvis av Morsis-tilhengere i retten. Sisi er den femte presidenten med bakgrunn fra militæret. Først Nasser deretter Sadat, Mubarak å så Adli Mansour som har fungert som president da Morsi ble styrtet 3. Juli 2013. I dag har MB måtte gå under jorda av Sisi, slik tilfellet var under Mubarak. I følge mine informanter kan man si at MB i Egypt er nesten utryddet og at man neppe kan høre om eller ser noen Morsis-tilhengere i gatene som tilfellet var tidligere.

Helt siden Sisi ble president ble det omtrent ni dato registrert om blodige angrep på Morsis-tilhengere og andre islamistiske organisasjoner. Sisi kalte Brorskap for terrorister og anklaget dem for å ha skapt uro i landet. Han ba alle egyptere gå ut i gatene fredag for å gi han mandat og ordre om å konfrontere vold og terror.

” Jeg ber alle egypterne gå ut fra huset og ned til gatene, vi må vite hvem er med oss og hvem er mot oss ” (Sisi).

Med dette mente han tydelig ordre om å angripe Morsis-tilhengere og motstandere av militærmakten. Men Brorskap ga seg ikke og mente fortsatt at Morsi må få tilbake sin makt.

Situasjonen i Egypt har blitt verre enn tilfellet under Mubarak. Det er ikke stabilitet i landet, mange demonstrasjoner og folk blir undertrykt, arrestert eller drept av politistyrker. Det er en lang list menneskerettighetsbrudd under Sisi. Ikke bare medlemmer av MB som blir drept, også andre som ikke har en spesiell tilhørighet til et parti blir drept, som for eksempel Ettbarnsmoren Shaimaa Alsabagh som ble drept av politistyrker da hun skulle legge en blomsterkrans på Tahrir-plassen til minne om alle de drepte dagen før fireårsmarkeringen for opprøret mot Mubarak

Det er mange bekymringer knyttet til Sisi som ruver over demokratiseringsprosessen i Egypt. Massearrestasjoner av MB og enorme tall av dødsdommer og fengsel på MB-medlemmer kan minne om Mubaraks regimet, hvis ikke verre. Igjen er det forbudt med MB som et politisk

parti og det er ikke lenger tillatt med islamistiske partier. I likhet med Mubarak og tidligere presidenter innskrenkes ytringsfrihet til hensyn med sikkerhet og ro i landet.

Avsettelsen av Morsi ble kalt et ”militært kupp”. I følge mitt spørsmål om hva de synes om å kalle det som skjedde 3. Juni for et ”kupp”, slik vesten ser på det. Informantene svarte at det ikke er rimelig å kalle det et ”kupp”. Avsettelsen av Morsi hadde en klar støtte i folket. Morsi og hans gjeng gikk over streken. Han allierte seg med de man i Egypt oppfatter som ekstremistiske muslimer som gjorde at folket fikk opplevd nedrapping av demokrati. Mange egyptere er nå fornøyd med at militæret tok over og at Sisi er nå president. Fordi militæret har fått egyptere til å tenke at ro og orden skal være på bekostning av opposisjonens liv.

7.1.1 MB medlemmer dømt uten bevis

529 medlemmer av MB fikk dødsstraff i mars i år i Egypt uten bevis eller rettferdig ettergang. I tillegg er det registrert flere tortur på MBs medlemmer av politimenn bare fordi de tilhører MB. Morsi og andre MBs medlemmer ble stilt til retten og anklaget skyldig i drap på demonstrantene under opptøyene. Både MBs medlemmer og andre sekulære i Egypt begynte å sammenligne Sisi med regimet i Iran. 26. januar ble 516 av MBs medlemmer arrestert i Egypt etter sammenstøtene mellom demonstranter og sikkerhetsstyrker. 16. Mars i år ble Mohamed Badie, lederen av MB dømt til døden av den egyptiske domstolen sammen med 13 andre prominente medlemmer. 11. April ble MBs leder Bradie igjen dømt til døden for å ha oppfordret til kaos og vold. Han har blitt tidligere dømt til døden i andre saker, også ble han dømt til livsvarig fengsel i fire rettssaker.

7.1.2 Sisi- planer

Motsatt til Morsis mislykket 100 dager ville Sisi vær mer ærlig og direkte med egypterne om situasjonen i Egypt. Jeg har selv oversatt talene til Sisi fra 27. Mars 2014 om fremtiden i Egypt.

Helse: ”Vi kan ikke tilby helsetjenester til 90 millioner Egyptere. Jeg er realist, jeg vil ikke si noe jeg ikke kan gjøre. Dere kommer ikke til å få noe hjelp om vi bruker 900 milliarder egyptiske pound årlig på helse. Dere kommer ikke til å finne noe i sykehusene uansett. Hvor skal vi få penger til helse? Hvor og hvordan? Vi har det veldig vanskelig økonomisk, jeg kan ikke love dere noe.”

Økonomi: ” Vi er 90 millioner Egyptere, vi bor i et land med en dårlig økonomisk tilstand. Vi tjener 164 milliarder egyptiske pound årlig som skal dekke alle institusjoners utgifter. Dette er veldig lite. Vi trenger minst 3000 milliarder egyptiske pound årlig for å kunne si at landet fungerer med en nokså god økonomi. Vi må være ærlige, vi må være realistiske, jeg kan ikke lyve til dere og vi kan ikke lyve til hverandre og si at vi kan, nei vi kan ikke! Nei, vi kan ikke!”

Skole og arbeidsledighet: ”Det er et stort problem i vårt land, enormt problem som aldri ble løst i løpet av de siste førti år. Tretti år siden var det 40 millioner borgere i Egypt. De fikk ikke bra skoletilgang, hvorfor? De fikk dårlig helsetilbud, hvorfor? Mange var arbeidsledige, hvorfor? Fordi vi har ikke en løsning, vi har ikke!”

Egypteres plikter i følge Sisi: ”Dere må gi uten forventninger, dere må gi og ikke forvente noe tilbake, for det minste ikke nå. Ikke tenk når skal dere gifte dere, eller når skal dere ha det bedre økonomisk. Tenk heller hva kan jeg gjøre for dette landet, hva kan jeg gi til Egypt. Nå kan dere ikke si jeg vil, dere må spør hvor mye det koster, og hvor skal vi få tak i det, hvor mye og hvordan, Egypt må spør hvor mye og hvordan”.

Egyptere i utlandet: ” Det er ca. Ni millioner egyptere som bor og jobber i utlandet. Jeg mener ikke noe ondt med det jeg skal si nå, men ikke alle har gått på egyptiske skoler, ikke alle som har levd her og opplevd situasjonen i landet. Hvor mye hadde det skadet om alle egyptere i utlandet ofrer en måneds lønn til de fattige egyptere.”

Til studentene: ”Har noen av dere en gang tenkt å gå til universitetet i stedet for å kjøre bil, eller ta taxi? Har noen tenkt over hvor masse det ville lettet trafikken?. Det er sunt å gå, dere må gå og spare miljøet.”

De etterkommende generasjoner: ”Arbeidsledighet er ikke enkelt å løse. Det tar flere år å løse dette problemet. Vi skal prøve så godt vi kan, enten lykkes vi eller forblir situasjonen som den er nå. Vi må ofre for de andre generasjonene. Ikke tenk på deg selv, tenk heller på de etterkommende generasjoner og hvordan vi kan gjøre et framskritt som bidrar til at de har det bedre enn det vi har det nå.”

7.1.3 Sisis Kontrollerer statlig media

For at presidenten Sisi skal kunne kontrollere en nasjon som avskaffet to presidenter i løpet av tre år, valgte Sisi en tydelig klassisk autoritær tilnærming til lederskap. Han etablerte en fryktpreget tilstand der han skapte frykt for å overbevise sine borgere om at det er kun hans som kan sikre dem sikkerhet.

Plutselig skulle de fleste kjente egyptiske artister begynne å synge sanger som priser statsinstitusjonene og den dramatiske økningen av terror. Disse sangene viste seg å ha overbevist millioner av den egyptiske befolkningen om at Sisi og militæret er de eneste som kan beskytte landet mott terror. Terror i følge Sisi er Morsis-tilhengere og all slags type islamistiske organisasjoner og aktivister. Den populære talk-show til en den kjente egyptiske programlederen som også er legeutdannet Bassem Yousef ble avlyst. Under Morsis periode som president kunne Bassem fritt kritisere Morsi og hans tilhengere ved for eksempel å gjør narr av hans taler, printer ut Morsis bilde på et sovepute og sier at det er slik han får datteren hans på tre år til å sove fordi hun blir skremt av utseende hans, kritiserte måten Morsi pratet engelsk og lignende. Men likevel kunne Bassem fortsette med sitt tv-show.

Denne uforutsigbare og tilpasningsdyktige formen for sensur minner om Mubaraks strategi. Blogger, journalister og samfunnsvitere som kritiserer Sisis regime kan forvente politiet å dukke opp når som helst (Journalist, Lærer, Husvert Intervju 2014).

7.1.4 Oppsummering

Vi kan se at det var frie valg som gav islamistene makt i Egypt. Så langt hadde man fått et inntrykk om at Egypt er på vei til en vellykket demokratiseringsprosess. Etter Morsis avsettelse som president gikk demokratiet snarere feil enn riktig vei. Opposisjonen mot Mubarak og opposisjonen mot Morsi har egentlig ikke kunnet arbeide fritt. En rekke journalister har vært arrestert for å ha fornærmet regimene med sine artikler, demonstranter blir drept eller arrestert og fokuset er å bevare sin makt og fjerne alt som kan true den. En viktig grunn til at islamistene fikk makten i 2012 var at de var mer organiserte enn andre liberale partier.

Sisi lovet ikke egyptere noe særlig mer enn sikkerhet og ro. Da Morsi var president ga han seg selv hundre dager på å gjøre et framskritt i Egypt. Noe som fikk egypterne til å sitte å vente på de hundre dagene. Hundre dager var over uten noe framskritt, tvert imot var det hundre dager med tilbakegang, uro, undertrykking og vold fra islamistiske aktivister mot vanlige borgere. Ut fra Sisis planer ser vi at han har lært noe av Morsi, nemlig å være realistisk. Sisis hovedmål var å lære folk til å vente. I hans taler forkarer han hvor vanskelig det er å forbedre situasjonen i Egypt. Han fokuserer på etterkommende generasjoner og at egypterne har en plikt til å tenke på dem enn å tenke på seg selv. Siden Sisi avsettet Morsi ble han egypters helt. Alt han sier er bare bra for landet og egyptere virker villige til å vise han tålmodighet og støtte uansett hvilke avgjørelser han tar.

Sisis angrep på Morsis-tilhengere og generelt islamistiske aktivister og MBs medlemmer gjorde at egypterne ser på all islamistiske aktiviteter og partier som landets fiender. Dette kom tydelig fra Sisi sin tale der han ba egypterne gå ut i gatene for å se hvem er med og hvem som er imot hans regime. Her skulle motstanderne til Sisis regime være egypternes motstandere også. Her ser vi en likhet mellom Sisi og Mubaraks regime. I tillegg kontrollerer Sisi Media,

journalister og all offentligheten. Ingen kan kritisere Sisi i offentligheten, da blir man oppfattet som MBs medlem og Morsis-tilhenger som også betyr ”fienden”. Og som vi ser blir fienden enten arrestert, drept eller dømt til døden slik mange MBs tilhengere endte etter Sisi kom til makt.

8 oppsummering og konklusjon

Analysen av demokratiseringsprosessen i denne masteroppgaven viser at Egypts demokratisering kjennetegnet våde fra det liberale og institusjoner først argumentet. Etter avsettelsen av Mubarak tok SCAF makten i Egypt og styrte landet med en sterk hånd, noe det liberale argumentet argumenterer for. Aktører eller partier fra opposisjonen ble ikke involvert i SCAFs avgjørelser selv slik transformasjonsargumentets anbefalinger. Dette viser at SCAF og generelt militæret alltid hatt kontroll over landet. Felles for alle tre demokratiskargumenter er internasjonal støtte som SCAF ikke tok noe hensyn til. Dette kan ha noe i at tradisjonelt siden Egypt var kolonisert, ble Egypt kritisk til internasjonal involvering i de egyptiske sakene og ser på det som en unødvendig innblanding.

I løpet av grunnlovsendringsprosessen opplevde Egypt problemer med svake institusjoner og fravær av et grunnlovsdokument som man kunne forholde seg gjennom prosessen.

8.1 Forbedringsmangel på Presidentvalget

Den hastige demokratiseringsprosessen førte til begrenset mulighet for en bred representasjon hvor flere kandidater kunne stille seg til presidentvalget. Dette utviklingsforløpet i Egypt er lik det liberale argumentets anbefalinger om raske innføring av demokratiskprosesser. Denne anbefalingen er institusjoner først argumentet kritisk til i og med at hasting kan føre til svake institusjoner som i fremtiden ikke klarer å bevare demokratiseringen.

I stedet var det kun islamistiske partier og kandidater som var tidligere alliert med det Mubaraks regimet som for eksempel Ahmed Shafiq. Den eneste kvinnelige nominerte til presidentvalget var Bothaina Kamel, men hun klarte ikke å samle opp stemmer slik at hun kunne stille til valg. Til slutt stod egypterne i en situasjoner hvor de måtte velge mellom islamistene eller det gamle regimet. Den sekulære delen av opposisjonen støttet Ahmed

Shafiq, mens de andre som fryktet det gamle regimet valgte å stemme på Morsi. Egypterne endte opp med at verken Shafiq eller Morsi representerte en bred lag av den egyptiske befolkningen. Det var enten å gå tilbake til Mubaraks styre eller velge de islamistiske og satse på en forbedring. I dette tilfellet burde Egypt i følge transformasjonsargumentets anbefalinger å inkludere kapasitetsbyggende institusjoner som kan forbedre representasjonen, dette var et stort problem under presidentvalget som gjorde som nevnt at egypterne stod mellom to alternativer, Shafiq eller Morsi.

8.1.1 SCAF som en moderat autokrat bryter løfte

Uten tvil viser analysen av SCAFs rolle i perioden etter avsettelsen av Mubarak til Morsi ble president at SCAFs løfter ble brudd, i tillegg massearrestasjoner og vold mot demonstranter og ikke minst journalister som skrev mot SCAF. Unntakstilstander ble utvidet under SCAFs periode og ble brukt som en unnskyldning for å opprette sikkerhet og ro i landet. I tillegg skapte SCAFs et mye om ”en tredjepart” som skulle ta all skyld for volden som ble utført av militæret mot demonstranter. Måten SCAF styrte landet på innskrenket folkets frihet, rettighet og ytringsfrihet.

8.1.2 Tilbake til år null?

Analysen av demokratiseringsprosessen under Sisi viser igjen en autoritær lederstil som har undergraver tilstrekkelig liberalisering av friheter og rettigheter. Vold, drap og massearrestasjon av MBs medlemmer og all islamistiske partier og aktiviteter fører Egypt igjen til år null. Under Sisi er journalister og medieiere begrenset til å holde seg innenfor området av hva som er tillatt å si. Kritikkk av Sisi eller militæret kan man ikke lengre finne i de egyptiske mediene. I motsetning til Morsis presidentperiode var det enorm kritikkk i de egyptiske kanalene om Morsi og hans allierte. Programledere gjorde narr av han som person og hans taler uten at Morsi kansellerte disse programmene eller arresterte programlederne. Som nevnt tidligere er det i følge det transformative argumentet vil maktforholdet og

maktkonsentrasjonen være avgjørende for de moderate til å være en viktig pådriver for demokratisering. Sisi viser tydelig at han ikke er villig til å gi kapasitet og muligheter til partier eller organisasjoner som kan virke kritiske til militæret og hans regime til å få plass i det politiske arena. Dette fører tilbake til tiden før opprøret i 2011.

8.2 Avslutning

Denne analysen viser at ingen av de tre moderniseringsteoriene som har blitt brukt i denne masteroppgaven kan fullstendig bekreftes eller tilbakevises. Det viser seg at en del trekk fra alle argumentene kan forsterkes og andre svekkes. I følge den egyptiske konteksten viste det seg at det liberale argumentets forklaring om de moderate delene som drivkraft og ikke de radikale aktørene bak en demokratisering. Videre anbefaler dette argumentet en rask innføring av liberale institusjoner og raske valg viste seg at dette kun førte til problemer i Egypt.

Argumentet har derimot rett i sin antagelse om at de radikale aktørene er dårlig organisert til å kunne få en reell rolle i demokratiseringsprosessen. Dette viste seg å være tilfellet i Egypt etter at den tidligere presidenten Mubarak måtte gi fra seg makten

Institusjoner først argumentets anbefalinger om at de radikale aktørene bør holdes tilbake til fordel for de moderate autokrater fra det gamle regimet kan svekkes på basis av tilfellet under SCAF. SCAF var interessert i å beholde egen makt og posisjon som videre viste seg å motarbeide demokratiseringsprosesser. På en annen side kan institusjoner først argumentet forsvares i følge dets forklaring om hvorfor de radikale aktørene kan klare å presse frem en demokratisering.

Videre forsterkes det transformativets forklaringer om svakheter av enkelte prosesser. I tillegg forsterkes argumentets forklaringer om grunnen til hvorfor folk tar til opprør, som viste seg å være tilfellet under Mubarak som misnøye med den sosioøkonomiske, økonomiske og den politiske situasjonen under Mubarak som folkets oppfattet som diktaturisk. Etter opprøret mot Mubarak viste det seg også at SCAF er opptatt av å bevare egen makt og posisjon som igjen

forsterke det transformativets forklaringer om at de moderate autokrater sjeldent vil støtte demokratiseringsgrunnlag grunnet deres tap av makt.

Egypt raske og hastige demokratiseringsprosess medførte problemer og uro, i tillegg til en svak opposisjon som viste seg å være uorganisert og uerfaren kan også forsvares av det transformativets argumentet om at rask demokratisering vil føre med seg problemer og mangelfull og splittet opposisjon.

Generelt kan vi si at det er flere faktorer som førte til demokratisk tilbakefall. Helt fra SCAF's raske plan som institusjoner først argumentet ikke anbefaler førte at demokratiseringen ikke ble bevart i tillegg til vold, uro og misbruk av svake institusjoner. I tillegg har det voldelige angrepet på aktivister protestanter har SCAF portrettert aktivistene som finansiert av "den tredje parten" som skulle betegne utlandet. SCAF utnyttet media til å fremstille sine motstandere som en gruppe fiender som er ut etter å skape uro i landet. Statlig media er en mektig virkemiddel i et land bestående av mer fattige enn rike som tror på nesten alt som blir sagt. Under Morsi var ikke det statlige media kontrollert på samme måte som det var under SCAF og som vi også observerer og opplever under Sisi. Da Morsi var president kunne man høre de største og kjente programledere i Egypt fritt kritiserer Morsi og MB. Men under Sisi ble det igjen kontrollert slik systemet var før opprøret. Det er ikke mulig å finne noen egyptiske kanaler som kritiserer Sisi eller militæret. Tvert imot skryter de om alt Sisi gjør og beslutninger han tar for landet.

Sisi kontroll på media klarte å overtale de fleste egyptere om at alle motstandere av Sisi og hans regime er Morsis-tilhengere og tilhører MB som har ødelagt hele landet. Da militæret angrep MB på Rabiaa ble det fremstilt på media som et angrep på landets fiender som kun er ut etter uro og vold i landet.

Analysen av demokratiseringsprosessen i Egypt helt siden den første president Jamal Abdel-Nasser og til nåværende president Sisi, viser at opposisjonens-medlemmer blir undertrykt, fengslet eller drept og blir beskyldt for å skape uro og elendighet i landet. Som nevnt tidligere består de fleste egypterne av den lavere klassen og har lite kunnskap om demokrati og deres krav som borgere. Etter revolusjonen begynte egypterne å opptre som politikere, uansett om de ikke forstod hva de snakket om, snakket de likevel. De prøvde å tvinge egne meninger på

andre og trodde at det var det som var demokrati. Dette førte til uro i landet og medførte til at de fleste egypterne ble overbevist om at Egypt trengte en sterk mann fra militæret til å kontrollere landet. Derfor var det ikke så vanskelig for Sisi å vinne presidentvalget. Spesielt fordi egypterne ser på han som en helt, siden han avsettet den tidligere presidenten Morsi.

Denne masteroppgaven har forsøkt å belyse faktorer som medfører en negativ demokratiske utviklingen i Egypt. Jeg velger å si at i et fattig land som Egypt hvor folk er avhengig av hverdagen for å tjene sårt tiltrengte penger er det vanskelig å kunne støtte en demokratisering som gjør at de blir bare utsatt for uro og utrygghet. I følge det transformative argumentet vil maktforholdet og maktkonsentrasjonen være avgjørende for de moderate til å være en viktig pådriver for demokratisering, men nå styres Egypt igjen med hard hånd som gjør at det er vanskelig å skille dagens regime fra tiden under Mubarak. Derfor viser analysen seg at det har vært mulig å avsette en diktatur, men så lett var det å få en ny grunnet de allerede sterke og mektige aktører og institusjoner i landet.

Litteraturliste

Amnesty International (2011): *Broken Promises. Egypt's military rulers erode human rights*, november. London.

Basma Hamdy (2014): "Suspensjon av friheten: Billedpolitikk og propaganda i Egypt" <http://www.seismopolite.com/suspensjon-av-friheten-billedpolitikk-og-propaganda-i-egypt> Hentet 02.02.2015

Beinin, J. (2009): "Neo-liberal Structural Adjustment, Political Demobilization, and Neo-authoritarianism in Egypt", in Laura Guazzone and Daniela Pioppi (eds), *The Arab State and Neo-Liberal Globalisation, The Restructuring of State Power in the Middle East*, Ithaca Press.

Brown, Nathan J., Amr Hamzawy og Marina Ottaway (2006): "Islamist Movements and the Democratic Process in the Arab World: Exploring the Gray Zones", Carnegie Endowment for

Carnegie Endowment for International Peace (2012): "Results of Egypt's People's Assembly Election" <http://egyptelections.carnegieendowment.org/2012/01/25/results-of-egypt%E2%80%99s-people%E2%80%99s-assembly-elections> Hentet 05.02.2015

Carothers, Thomas og Marina Ottaway (2000): *Funding virtue: civil society and democracy promotion*. Washington, DC: Carnegie Endowment for International Peace.

Carothers, Thomas (2007): "How Democracies Emerge. The "Sequencing" Fallacy". *Journal of Democracy*,

CNN (2012): "*Timeline of Mubaraks ascent and fall from power*".
<http://edition.cnn.com/2012/06/02/world/africa/egypt-mubarak-timeline/index.html> Hentet 03.02.2015

Cook, Steven A. (2009): "*Adrift on the Nile. The limits of the Opposition in Egypt*", *Foreign Affairs*. <http://www.foreignaffairs.com/articles/64834/steven-a-cook/adrift-on-the-nile> Hentet 04.02.2015

Diamond, Larry (1991): "*Economic Development and Democracy Reconsidered.*" In *Reexamining Democracy: Essays in Honor of Seymour Martin Lipset*, ed. Gary Marks and Larry Diamond. London: Sage, 93-139

"*Drapet på Anwar Al-Sadat*".
https://www.youtube.com/watch?v=_X2vS50qqiQ Hentet 02.02.2015

El-Din, Gamal Essam (2012): "*Guide to Egypt's presidential election 2012*", *Al-Ahram*, 23. april. <http://english.ahram.org.eg/News/36418.aspx>
Hentet 20.01.2015

Elgindy, Khaled (2012): Egypt's Troubled Transition: "*Elections without Democracy*", *The Washington Quarterly*, 35 (2): 80-102.

"*Et dokument om Mubaraks fall*".
<https://www.youtube.com/watch?v=COFEm1TUJDE> Hentet 20.01.2015

Fukuyama, Francis (2004): "The Imperative of State-Building", *Journal of Democracy*,

Linz, J & A. Stepan (1996): *Problems of Democratic Transition and Consolidation: South Europe, South America and Post-Communist Europe*. Baltimore, MD: Johns Hopkins University Press.

Lipset, Seymour Martin (1959): "Some Social Requisites of Democracy: Economic Development and Political Legitimacy", *American political Science review*, 53 (1).

Lorenz Khazaleh (2011): "Streik og revolusjon": Arbeidsbevegelsen langvarige kamp for demokrati i Egypt blir fortsatt ignorert i Vesten, mener forskeren Rabab El-Mahdi. <http://forskning.no/land-og-regioner-politikk-samfunnskunnskap/2011/09/streik-og-revolusjon>
Hentet 25.03.2015

Mansfield, Edward D. og Jack Snyder (2007): "The Sequencing "Fallacy". *Journal of Democracy*, 18(3): 5-9

Moore, Barrington (1966): *Social origins of dictatorship and democracy: Lord and peasant in the making of the modern world*. Boston: Beacon Press.

O'Donnell, Guillermo og Philippe C. Schmitter (1986): *Transitions from Authoritarian Rule. Tentative Conclusions about Uncertain Democracies*, Baltimore: The Johns Hopkins University Press.

Ottaway, Marina (2012a): "Who Will Write the Egyptian Constitution?", Carnegie Endowment for International Peace, *Commentary*, 13. mars. <http://carnegieendowment.org/2012/03/13/who-will-write-egyptian-constitution/a2sc> Hentet 12.02.2015

Ottaway, Marina (2012b): “*Getting the Priorities Right: American NGOs and U.S.-Egypt Relations*”, Carnegie Endowment for International Peace, *Commentary*, 13 februar. <http://carnegieendowment.org/2012/02/13/getting-priorities-right-american-ngos- and-u.s.-egypt-relations>
Hentet 12.02.2015

Patrick Kingsley (2013), *Armys role in fall of Mohamed Morsi stirs fear among Egyptian protesters*. <http://www.theguardian.com/world/2013/jul/14/doubts-on-army-role-in-fall-of-morsi> Hentet 04.02.2015

Rueschemeyer, D., E. Huber and J. Stephens. (1992): *Capitalist development and democracy*. New York: Cambridge University Press.

”*Sadats tale mot Brorskap*” https://www.youtube.com/watch?v=Yx4WoujYk_0
Hentet 02.01.2015

Sharif Abdel Kouddous, (2013) *What led to Morsis Fall- And what comes next?* <http://www.thenation.com/article/175128/what-led-morsis-fall-and-what-comes-next> Hentet 04.02.2015

Therborn, Gøran (1977): “*The rule of capital and the rise of democracy*”. *New LeftReview*, 103, 3–41.

Tornquist, Olle (2009): “*The problem is representation! Towards an analytical framework*”

Tornquist, Olle (2011a):”*Dynamics of Peace and Democratisation. The Aceh Lessons*”. *Democratization*. 1.

Tornquist, Olle (2011b): "*Democracy and the left: experiences from Indonesia.*"
Upublisert. Oslo: Institutt for statsvitenskap, Universitetet i Oslo.

Øyvind Grosvold (2013): "*Protester mot Morsi to år etter Mubaraks fall*"
<http://www.nrk.no/verden/protester-to-ar-etter-mubaraks-fall-1.10885785>
Hentet 03.02.2015

Vedlegg 1 Informanter

1. Farmasøyt 1 (2014): *Intervju*, Portsaid. Desember
2. Farmasøyt 2 (2014): *Intervju*, Portsaid. Desember
3. Tannlege (2014): *Intervju*, Kairo. Desember
4. Husvert (2014): *Intervju*, Portsaid. Desember
5. Journalist (2014): *Intervju*, Kairo. Desember
6. Tahrir- aktivist (2014): *Intervju*, Kairo. Desember
7. Taxi-sjåfør (2014): *Intervju*, Portsaid. Desember
8. Politimann (2014): *Intervju*, Portsaid. Desember
9. Mursis- tilhenger 1 (2014): *Intervju*, Kairo. Desember
10. Sisi- tilhenger (2014): *Intervju*, Portsaid. Desember

Vedlegg 2 Intervjuguide

1. Opprøret

1. Er du for eller mot det egyptiske opprøret i 2011?
2. Hvilke rolle spillet Kifaya under opprøret?
3. Hva definerer du ordet demokrati?

2. SCAF

1. Synes du militæret støttet opprøret?
2. Hvordan opplevde du militærstyret etter opprøret?

3. Mursi og Brorskap

1. Hva synes du om Sharialoven?
2. Hva syntes du om Morsi som Egypts president?
3. Hva synes du om avsettelsen av Morsi?

4. Grunnlovsendring

1. Hva synes du om grunnlovsendring, var du for eller mot?
2. Var det nok tid til å sette seg inn i lovsendingene?
3. Opplevde du valget som et fritt og rettferdigvalg?

5. Abdel Fatah Al-Sisi

1. Hva synes du om Sisi som Egypts president?
2. Hva synes du om militærets avsettelsen av Morsi?
3. Hva synes du om undertrykking av MB igjen etter Mubaraks fall?
4. Er Egypt tilbake til Mubaraks-regime?